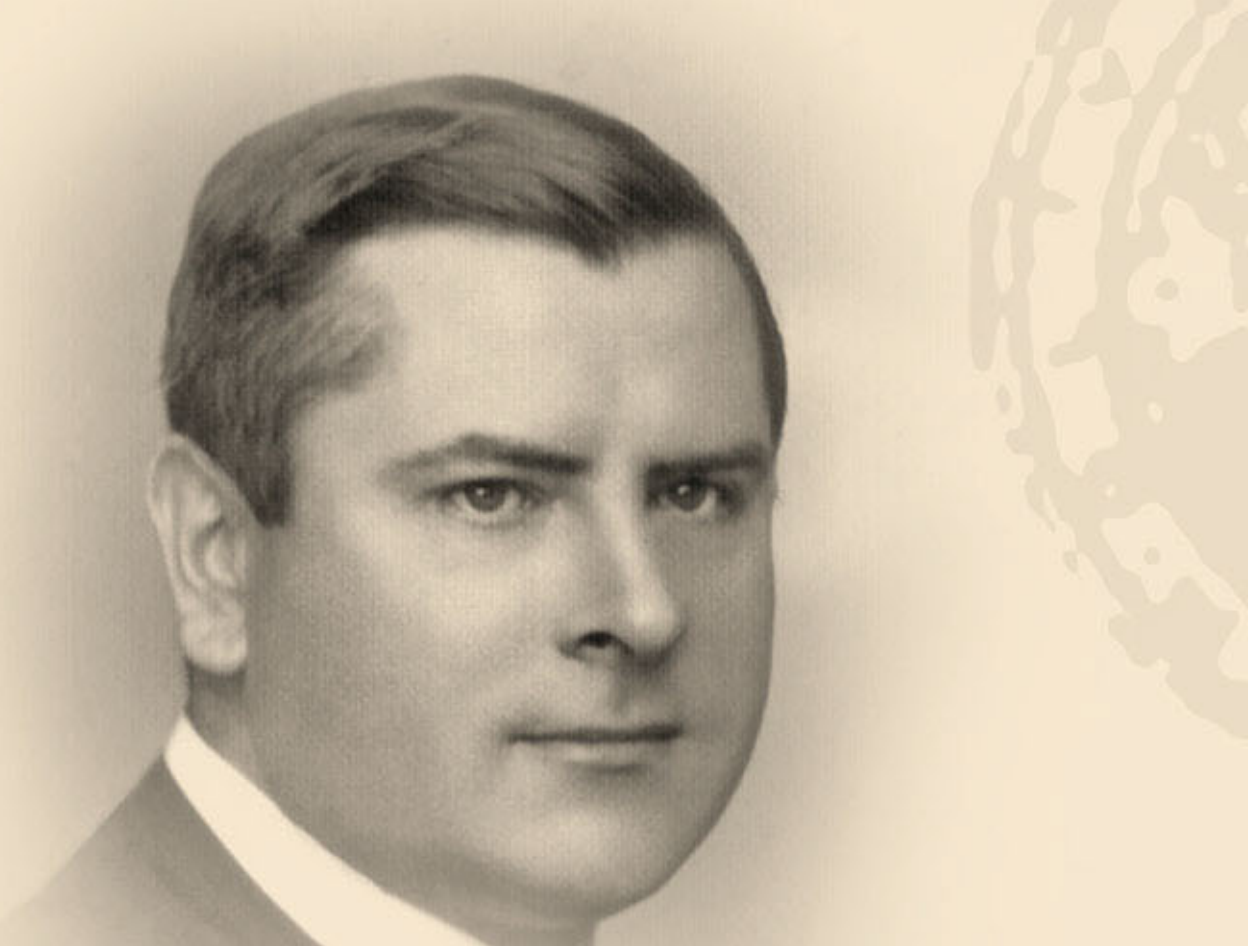

Boros Zoltán:

KÜHÁR FLÓRIS

bencés szerzetes életútja

Zoltán Boros:

Življenjska pot benediktinskega meniha

FLÓRISA KÜHÁRJA

Boros Zoltán:

Kühár Flóris bencés szerzetes életútja

Zoltán Boros:

Življenjska pot benediktinskega meniha Flórisa Kühárja

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

929Kühár F.
27-789.2:929Kühár F.

BOROS, Zoltán
Kühár Flóris : bencés szerzetes életútja = Življenjska pot benediktinskega meniha Flórisa Kühárja / Boros Zoltán = Zoltán Boros ; [a képanyagot vállogatta Kovács Attila ; szlovén nyelvre fordította Berden Magda]. - Pártosfalva : Moravske Toplice Községi Magyar Nemzeti Önigazgatási Közösség = Prosenjakovci : Madžarska narodna samoupravna skupnost Občine Moravske Toplice ; Ljubljana : Nemzetiségi Kutatóintézet = Inštitut za narodnostna vprašanja, 2016

ISBN 978-961-6159-59-3 (Inštitut za narodnostna vprašanja)

287122176

Boros Zoltán:

KÜHÁR FLÓRIS

bencés szerzetes életútja

Zoltán Boros:

Življenjska pot benediktinskega meniha

FLÓRISA KÜHÁRJA

Pártosfalva – Ljubljana
Prosenjakovci – Ljubljana, 2016

AJÁNLÁS

Pártosfalva és a környező települések neves szülöttei között kiemelkedő helyen szerepel dr. Kühár Flóris bencés szerzetes. Kühár Flóris, aki a Ferenc nevet kapta a keresztségben, már fiatal korában elkerült otthonról és a későbbiek során szülőfalujába csak látogatóba járt haza. Ennek ellenére mély érzelmek kötötték a településhez, Pártosfalvához, és bár számos európai városban megfordult, szülőfaluja mindig is a „szíve csücske" maradt. Erről az egyik útleírásában, a Pannonhalmi Szemlében 1941-ben megjelent „Benedictina" című írásban így ír: *„Nehéz az autónak felkapaszkodni az őrségi „partok"-ra; de érdemes megtenni ezt az utat – azért is, mert a határon édesanyámat láthattam és betekinthettem abba a faluba, melynél szebb számomra nincsen."*

Kühár Flóris lelkipásztori tevékenysége nemcsak abban nyilvánult meg, hogy hirdette az Isten igéjét, hanem abban is, hogy nagy áldozatok árán sikerült felépíttetnie a tiszaújfalui zárdatemplomot. Az egyházi tényked ése mellett tudományos munkássága is kiemelkedő volt: egyetemi tanárként dolgozott, aki számos tanulmányt, könyvet írt.

A Moravske Toplice Községi Magyar Nemzeti Önigazgatási Közösség Tanácsa 2016-ban úgy döntött, hogy Kühár Flóris mellszobor felállítása alkalmából önálló kötetben kiadja Pártosfalva nagy szülöttjének életéről írt tanulmányt, amely Boros Zoltán nevéhez fűződik és a „Határok mentén" című könyvben jelent meg. A szöveget számos korabeli fénykép és dokumentum teszi szemléletesebbé, melyekért külön köszönetet mondok elsősorban a Pannonhalmi Főapátságnak, Kühár Józsefnek, Kühár Ferencnek és a Szabotin családnak.

Vugrinec Zsuzsi

Moravske Toplice Községi MNÖK elnöke

PRIPOROČILO

Med znanimi osebami, rojenimi v Prosenjakovcih in okoliških naseljih, posebno mesto zaseda benediktinski redovnik dr. Flóris Kühar. Flóris Kühár, ki je pri krstu dobil ime Ferenc, je svoj dom zapustil že v mladih letih in je pozneje v rodno vas prihajal samo še na obisk. Kljub temu je bil na Prosenjakovce močno navezan, in čeprav je obiskal številne kraje v Evropi, je svojo vas zmeraj nosil v srcu. O tem je v svojem prispevku z naslovom »Benedictina«, objavljenem leta 1941 v publikaciji Pannonhalmi Szemle, zapisal: »*Na ›brege‹ Őrséga se je z avtom težko povzpeti; a se ta pot kljub vsemu izplača – tudi zato, ker sem na obzorju lahko videl svojo mater in obiskal vas, ki je zame najlepša na svetu.*«

Duhovniška dejavnost Flórisa Kühárja pa se ni manifestirala samo s širjenjem Božje besede, temveč tudi v tem, da mu je z veliko požrtvovalnostjo uspelo zgraditi samostansko cerkev v kraju Tiszaújfalu. Poleg cerkvene dejavnosti se je ukvarjal še z obsežnim znanstvenim delom: kot univerzitetni profesor je spisal ter objavil številne študije in knjige.

Svet madžarske narodne samoupravne skupnosti občine Moravske Toplice je leta 2016 sklenil, da bo ob postavitvi doprsnega kipa Flórisa Küharja v samostojni publikaciji izdal študijo o njegovem življenju, katere avtor je Zoltán Boros in je izšla v knjigi Obmejna stikanja. Besedilo bogatijo številne stare fotografije in dokumenti, za katere se še zlasti zahvaljujem Nadopatiji Pannonhalma, Józsefu Küharju, Ferencu Küharju in družini Szabotin.

Zsuzsi Vugrinec

Predsednica Sveta MNSS občine Moravske Toplice

Boros Zoltán:

KÜHÁR FLÓRIS BENCÉS SZERZETES ÉLETÚTJA

1. Bevezetés

Amikor az olvasó egy helytörténeti munkát a kezébe vesz, és visszatekint egy-egy település vagy annak szűkebb környezetének múltjára, joggal keresi azokat a személyeket, akiket példaképül állíthat az utókor elé. Az ilyen egyéniségek életük nagyobb részét gyakran szülőföldjüktől távol élték le. Tudományos munkájuk, társadalmi aktivitásuk és közéleti szerepvállalásuk pedig kifejezetten nagyvárosokhoz, Budapesthez, esetleg külföldi útjaikhoz kapcsolódik, ugyanakkor mégis büszkék a helyre, ahonnan őseik származtak. Ilyen személy volt Kühár Flóris bencés szerzetes, egyetemi tanár is, akit az általa alapított tudományos folyóirat, a *Pannonhalmi Szemle* hasábjain olvasható nekrológjában így méltatott rendtársa, Bánhegyi Jób.

> *„Nemhiába vallotta magát büszkén és öntudatosan vasi magyarnak, szülő vármegyéjének neve méltó jelzője lehetne a fájdalmasan korán elhúnyt nagy magyar papnak és szerzetesnek, Szent Benedek Atyánk egyik leghűségesebb magyar fiának…”* [1]

1 Bánhegyi Jób: *Dr. Kühár Flóris (1893–1943)*. In: Pannonhalmi Szemle, 1943/5. 389.

Zoltán Boros:

ŽIVLJENJSKA POT BENEDIKTINSKEGA MENIHA FLÓRISA KÜHÁRJA

1. Uvod

Ko listamo po lokalnih zgodovinskih knjigah in se ozremo na preteklost posameznega naselja ali njegovega ožjega območja, upravičeno iščemo osebe, ki bi jih lahko postavili zanamcem za vzor. Običajno so te osebe večji del svojega življenja preživele daleč od svojega rojstnega kraja. Njihovo znanstveno delovanje, družbena aktivnost in javno udejstvovanje jih je priklenilo na velika mesta, hkrati pa so bili ponosni na kraj, od koder so izvirali njihovi predniki. Takšna osebnost je bil tudi benediktinski menih Flóris Ferenc Kühár, univerzitetni profesor, o katerem je Jób Bánhegyin, menih iz istega reda, v nekrologu, objavljenem v znanstveni reviji *Pannonhalmi Szemle*, katere ustanovitelj je bil Kühár, zapisal:

> *Ni se opredelil zaman ponosno in samozavestno za Madžara iz Železne županije, ime njegove rodne županije bi bil lahko dostojen atribut za velikega*

1. KÉP: **Pártosfalva látképe a 20. század derekán** *(Vida István, Lendva)*

1. SLIKA: **Pogled na Prosenjakovce sredi 20. stoletja** *(István Vida, Lendava)*

2. KÉP: **Festmény Kühár Flóris szülőházáról** *(Kühár Ferenc, Mödling, Ausztria)*

2. SLIKA: **Slika rojstne hiše Flórisa Kühárja** *(Ferenc Kühár, Mödling, Avstrija)*

madžarskega duhovnika in meniha očeta sv. Benedikta, enega najzvestejših sinov Madžarske […][1]

Čeprav so te vrstice v skladu z duhom časa nekoliko patetične, pa vendarle lepo odražajo dejstvo, da navezanost na rojstni kraj duhovnika, profesorja, ki počiva v kripti samostanske cerkve benediktinskih sester v Tiszaújfaluju, ni le pristranska fikcija avtorja teh vrstic.

2. Od Prosenjakovcev do Pannonhalma

Ferenc Kühár, z redovniškim imenom Flóris, se je rodil 5. julija 1893 v Prosenjakovcih, v okraju Murska Sobota v Železni županiji, v kmečki družini s štirimi otroki. Njegov prezgodaj umrli oče je izviral iz vasi Kukeč, mati Katarina Sabotin pa je živela v Prosenjakovcih. Po poroki sta se naselila v hiši materinih staršev. Doma v družini so govorili madžarsko, znali pa so tudi slovensko in so slovenščino tudi uporabljali.[2] Pozni zapisi Edeja Kühárja, bratranca Flórisa Kühárja, ki je bil prav tako benediktinski menih, lepo prikazujejo tradicionalne kmečke življenjske razmere v slovenski krajini, zato je zanimivo navesti njegov opis rojstne hiše:

Zgrajena je bila na tradicionalen način iz smrekovega lesa. Smrekove trame so obtesali, jih postavili vodoravno drugega na drugega in jih na konceh spojili. Tako nastale stene so ometali z blatom in jih pobelili z apnom. Beljenje in popravljanje (ometanje z blatom) so opravljali dvakrat letno. Hiše so bile krite s slamo. Na tisti strani hiše, kjer so bila vrata, je bila s slamo krita streha

1 Bánhegyi Jób: *Dr. Kühár Flóris (1893–1943)*. V: Pannonhalmi Szemle, 1943/5. 389.

2 Pesti Sz. Ágota: *Dr. Kühár Flóris OSB a lelkipásztor.* Pannonhalma-Tiszaújfalu, (Pannonhalmi Füzetek 49), 2004. 9.

Bár e sorok a korszellemnek megfelelően kissé patetikusak, mégis jól tükrözik azt a tényt, hogy a bencés nővérek tiszaújfalui zárdatemplomának kriptájában nyugvó paptanár ragaszkodása szülőföldjéhez nem csak e sorok szerzőjének elfogult fikciója.

2. Pártosfalvától Pannonhalmáig

Kühár Ferenc, szerzetesi nevén Flóris, 1893. július 5-én született a Vas vármegye muraszombati járásában fekvő Pártosfalván, négygyermekes paraszti családban. Korán elhunyt édesapja kökényesi (kükecsi) származású volt, édesanyja, Szabotin Katalin pedig Pártosfalván lakott. Házasságkötésüket követően az anyai nagyszülők házában telepedtek le. Odahaza a családban magyarul beszéltek, de a szlovén nyelvet is ismerték és használták is.[2]

Kühár Flóris unokaöccsének, az ugyancsak bencés szerzetes Kühár Edének a kései írása jól szemléleti a Vendvidék hagyományos paraszti életkörülményeit, ezért érdemes idézni tőle a szülői ház leírását.

> *„Ez hagyományos mód szerint fenyőfából épült. A fenyőfa rönköket megbárdolták, és vízszintesen egymásra helyezve a végeiket egymásba csapolták. A keletkezett falakat sárral betapasztották, majd fehérre meszelték. A meszelést és javítást (sározást) évente kétszer végezték. A ház zsuppos tetejű, vagyis szalmatető volt. A ház azon oldalán, amelyen az ajtók voltak, a zsuppos tető több mint egy méterrel előbbre ugrott, úgy, hogy a tornácon a ki-be járás az esőtől védett volt: a ház minden részéhez szárazon el lehetett jutni.*
>
> *A hosszúkás házban volt egy szoba, egy füstös konyha, egy kamra majd egy kocsiszín, és az istálló. A szobának két apró ablaka volt. A bejárati ajtók küszöbét 15 cm-rel megmagasították, hogy telente minél kevesebb hi-*

2 Pesti Sz. Ágota: *Dr. Kühár Flóris OSB a lelkipásztor.* Pannonhalma-Tiszaújfalu, (Pannonhalmi Füzetek 49), 2004. 9.

KRALJEVINA JUGOSLAVIJA
REGNUM

ŠKOFIJA LAVANTINSKA
DIOECESIS LAVANTINA

Štev. 17.
Num.

Rojstni in krstni list.

Testimonium nativitatis et baptismi.

Izpisek iz rojstne in krstne knjige župnije Kančevci
Extractus e libro natorum et baptizatorum parochiae

Zvezek II. stran — štev. —
Tomus pagina num.

Leto, mesec, dan	rojstva nativitatis	17. Sept. 1840.
Annus, mensis, dies	krsta baptismi	17. Sept. 1840.
Kraj rojstva (ulica, hišna št.) Locus nativitatis		Prosenjakovci
Ime otrokovo Nomen infantis		Eva
Zakonski(a), nezakonski(a), sin, hči Legitimus(a), illegitimus(a), filius, filia		leg. filia
Vera — Religio		R. cath.
Ime, priimek, poklic, pristojnost	očeta patris	Stephanus Szabotin, R. cath.
Nomen, cognomen, conditio, indigenatus	matere matris	Clara Treplan, R. cath.
Ime, priimek, poklic, bivališče botrov Nomen, cognomen, conditio domicilium patrinorum		Matthias Filo Anna Kolosa
Krstitelj Baptizans		Emericus Dontsetz, adm.
Pripomba o sv. birmi, poroki i. t. d. Adnotatio, confirmationis, copulationis etc.		

V dokaz resničnosti lastnoročni podpis in uradni pečat:
In quorum fidem subscriptio manu et sigillum officii:

Župnijski urad
Ex officio parochiali

Kančevci, 25. II. 1940.

Franciscus Jaglič
parochus

Župnijski urad v Kančevcih R.k. Prekmurje

Založa: HAHN IZIDOR v M. Soboti.

3. KÉP: **Kühár Flóris anyai nagyanyjának keresztelési anyakönyvi kivonata**

3. SLIKA: **Krstni list stare matere Flórisa Kühárja po mamini strani**

(Pannonhalmi Főapátsági Levéltár)

deg tudjon a házba besurranni. A füstöskonyha ajtaja két részes volt. Az ajtó felső részének megfelelő mértékű nyitva tartásával szabályozták a konyha mennyezetére akasztgatott disznóhús füstölésekor a füst mennyiségét. A tűzhely a szobába nyúló kemencében volt, és azt a konyhából fűtötték. A parázs eltávolításával itt, a kemencében sütötték meg a kenyeret és a kalácsot. Minden családban értettek a füstöléshez és a sonkákat, oldalast, valamint a szalonna egy részét felfüstölték. Mindennek a család egész évi hússzükségletét fedeznie kellett. Disznóöléskor csak hurkát készítettek, fehér (májas), illetve véres hurkát. Ezekhez nem a hurkába máshol nélkülözhetetlen rizst, hanem a helyileg termesztett és kedvelt, hajdinát kevertek. Cserépedényekben főztek.” [3]

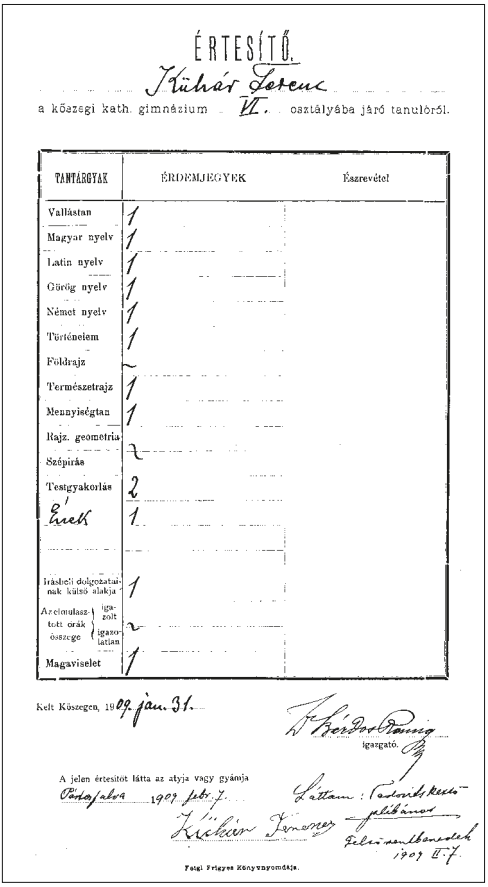

ÉRTESÍTŐ.

Kühár Lorenc

a kőszegi kath. gimnázium VI. osztályába járó tanulóról.

TANTÁRGYAK	ÉRDEMJEGYEK	Észrevétel
Vallástan	1	
Magyar nyelv	1	
Latin nyelv	1	
Görög nyelv	1	
Német nyelv	1	
Történelem	1	
Földrajz	–	
Természetrajz	1	
Mennyiségtan	1	
Rajz. geometria	–	
Szépírás	2	
Testgyakorlás	2	
Ének	1	
Írásbeli dolgozatainak külső alakja	1	
Az elmulasztott órák összege – igazolt	2	
Az elmulasztott órák összege – igazolatlan	–	
Magaviselet	1	

Kelt Kőszegen, 1909 jan. 31.

igazgató.

A jelen értesítőt látta az atyja vagy gyámja

Pordajaba 1909 febr. 7.

Kühár Lorenz

Láttam: Pordnik Kelő plébános

Felső-szentbenedek 1909 II. 7.

Fejér Fridrich Könyvnyomdája.

4. KÉP: **Kühár Flóris 6. osztályos bizonyítványa a kőszegi bencés gimnáziumból**

4. SLIKA: **Spričevalo Flórisa Kühárja iz 6. razreda benediktinske gimnazije v Kőszegu**

(Pannonhalmi Főapátsági Levéltár)

A katolikus Kühár család gyermekei nem a helyi, magyar nyelvű, de az evangélikus gyülekezethez tartozó elemi iskolába, hanem a szomszédos Szentbenedek község katolikus iskolájába jártak. Az édesapa mindegyik

3 Kralovánszky Ubul–Kühár Ede: *Küldetése volt… Dr. Kühár Flóris OSB életútja.* H. n., 2011. 27.

spuščena nižje za dober meter, da je bila hoja po hodniku varna pred dežjem in da je bilo mogoče priti v vsak del hiše po suhem.

V podolgovati hiši so bili soba, črna kuhinja, kamra, lopa za vozove in hlev. Soba je imela dve majhni okni. Prag vhodnih vrat je bil dvignjen za 15 cm, da bi pozimi prišlo čim manj mraza v hišo. Vrata črne kuhinje so bila iz dveh delov. Z ustreznim obsegom odprtosti gornjih vrat so uravnavali količino dima ob prekajevanju svinjskega mesa, ki je bilo obešeno na strop kuhinje. Peč, ki je segala v sobo, so kurili iz kuhinje. Z odstranitvijo žerjavice so tukaj, v krušni peči, pekli kruh in potice.

V vsaki družini so poznali prekajevanje mesa, prekajevali pa so šunko, rebra in nekaj klobas. Vse to je moralo pokriti celoletno potrebo družine. Ob kolinah so pripravljali samo krvavice, bele (jetrnice) ali krvave. Krvavic niso polnili z rižem, ki je bil drugod nepogrešljiv, ampak so k polnilu primešali doma pridelano in priljubljeno ajdo. Kuhali so v lončenih posodah.[3]

Otroci katoliške družine Kühárjevih niso hodili v domačo osnovno šolo, kjer so poučevali v madžarskem jeziku in je delovala v okviru evangeličanske gmajne, ampak v katoliško osnovno šolo v sosednjih Kančevcih. Oče si je prizadeval, da bi se vsak med sinovi izučil kakšnega poklica, tako je János postal čevljar, József se je izučil za krojača, medtem ko so Istvánu namenili gospodarstvo, da bi kot naslednik družinske dediščine vodil kmetijo. Nadarjeni četrti sin Ferenc je po končani osnovni šoli na priporočilo kančevskega župnika odšel v Kőszeg, kjer je najprej študiral kot štipendist sklada Kelcz-Adelffy, ki ga je upravljala sombotelska škofija. Izobraževal se je v benediktinski gimnaziji v Kőszegu, stanovanje pa mu je zagotavljala sirotišnica Sklada z dolgo preteklostjo. Njegov razrednik je bil Amand Hőgyészi, gimnazijo pa je v tistem času vodil Remig Bárdos, poznejši glavni opat v Pannonhalmi. Študij je končal z odličnim uspehom in se skladno s takratnimi običaji že s 16. leti odločil ter prijavil v benediktinski red.[4]

3 Kralovánszky Ubul–Kühár Ede: *Küldetése volt… Dr. Kühár Flóris OSB életútja.* H. n., 2011. 27.

4 Kralovánszky–Kühár: *Küldetése volt… Dr. Kühár Flóris OSB életútja.* 28–30.

A PANNONHALMI FŐAPÁTSÁG KONVENTJEGYZŐI HIVATALÁTÓL.

Fölvételi Lap.

Kühár Ferenc a Mátrszegi bencés

főgimnázium ..... oszt. növendéke a pannonhalmi SZ. BENEDEK-RENDBE felvétetett azon kötelezettséggel, hogy folyó évi július 31-én Pannonhalmán jelenjék meg, okvetlenül magával hozván Fölvételi Lapját és a következő tárgyakat:

keresztelő-levelét,
a beoltásáról szóló bizonyítványt,
gimnáziumi összes bizonyítványait,
legalább 6 pár fehérruhát,
12 zsebkendőt,
4 törülközőt,
2 pár nyári csizmát[1] s legalább 12 pár kapczát vagy harisnyát,
a nadrágon kívül, melyben eljön, még egy télit posztóból,
téli kesztyüt,
téli és tavaszi fekete felöltőt,
~~fekete selyemkendőt,~~
fekete kemény kalapot és esernyőt,
olvasót, fogkefét, ruhakefét, fésüt, tollkést és sétabotot,
hasznos könyveit, főleg iskolaikat,
végre bizonyítványt a szünidő alatt elvégzett sz. gyónás és áldozásról, valamint erkölcsi viseletéről a helybeli lelkésztől.[2]

Ezekhez a régi betűk mellé, az újakba meg betűk nélkül 48-as számot kíván szerezni, hogy az írógépnek az azonos kedű betűk zavart ne okozzanak

Megjegyzések: [1] A csizmát legczélszerübb lesz Pannonhalmán készíttetni megérkezésök után (egy pár csizma ára 15 korona nyárra). — [2] Méresse meg magát szabóval és julius 10-ig küldje be Pannonhalmára a novicius-mester urnak a következő méreteket: testhosszuságát nyaktótól a sarokig, nyakbőséget, mellbőséget, karhosszuságot — czentiméterekben. A téli és tavaszi felöltőt is czélszerü Pannonhalmán készíttetni megérkezésök után. A télikabát ára 52 korona, a tavaszi felöltőé 44 korona. — Pannonhalma vasuti állomás, utolsó póstája Győr-Szent-Mártonban.

Pannonhalmán, 1909 május 24-én

Jócsó Imre sk.
konventjegyző.

5. KÉP: **Kühár Flóris felvétele a bencés rendbe**

5. SLIKA: **Sprejemna listina Flórisa Kühárja med benediktince**

(Pannonhalmi Főapátsági Levéltár)

GYMNASIUMI ÉRETTSÉGI BIZONYÍTVÁNY.

FELÜL[illegible]ÉS

Kühár Ferenc Flóris, mint,

születt Pusztafalván, Vas vm., 1893 évi július hó 5-én,

róm. kath. vallású, miután a főgymnasiumi tanfolyamot elvégezte, és pedig

I.-II. o. a köszegi bencés főgimn.-ban (1904/5.-1905/6.); III.-VIII. o. mint magánt. a győri bencés főgimn.-ban (1906/7.-1909/10.)

és ——— erkölcsi magaviseletet tanusított, az alulirt bizottság előtt érettségi vizsgálatot tett, következő eredménynyel:

Magyar nyelv- és irodalomból: jeles
Latin nyelv- és irodalomból: jeles
Történelemből: jeles
Mennyiségtanból: jeles
Természettanból: jeles
Görög nyelv- és irodalomból: jeles

A gymnasium többi tantárgyaiban következő előmenetelt tanusított:

Hit- és erkölcstanban: jeles
Német nyelv- és irodalomban: jeles
Görög nyelv- és irodalomban: jeles
Földrajzban: jeles
Bölcseleti előtanban: jeles
Természetrajzban: jeles
Mértani rajzban: jeles

A fennebbiek szerint a szabályszerű követelményeknek jelesen megfelelvén, őt a főiskolai tanulmányokra érettnek nyilvánítjuk.

Miről neki a győri bencés főgymnasium pecsétjével és sajátkezű aláirásunkkal ellátott jelen bizonyitványt kiadjuk.

Kelt Győrött, 1912 évi junius hó 19-én

Varga Szvatai
a vizsgáló-bizottság elnöke.

a vizsgáló-bizottság tagjai.

6. KÉP: **Kühár Flóris érettségi bizonyítványa a győri bencés gimnáziumból**

6. SLIKA: **Maturitetno spričevalo Flórisa Kühárja iz benediktinske gimnazije v Győru**

(Pannonhalmi Főapátsági Levéltár)

fiának igyekezett mesterséget adni a kezébe, így Jánost cipésznek, Józsefet szabónak taníttatta, míg István a családi örökség továbbvivőjeként gazdálkodott. A tehetséges negyedik gyermek, Ferenc a szentbenedeki plébános ajánlására az elemi iskola elvégzése után Kőszegre került, ahol a szombathelyi egyházmegye kezelésében működő Kelcz-Adelffy Alapítvány ösztöndíjasként tanulhatott tovább. Az oktatás a kőszegi bencés gimnáziumban zajlott, az internátusi elhelyezést pedig a nagy múltú alapítvány árvaháza biztosította. Osztályfőnöke Hőgyészi Amand volt, a gimnáziumot pedig Bárdos Remig, a későbbi pannonhalmi főapát igazgatta abban az időben. Tanulmányait kitűnő eredménnyel végezte, majd a kor szokásainak megfelelően már 16 évesen jelentkezett a bencés rendbe. [4]

1909-ben Pannonhalmán öltötte magára a szerzetesi ruhát, ahol Szent Flórián után a Flóris nevet kapta. A hetedik és nyolcadik osztályt már novíciusként végezte el, majd a győri főgimnázium tanári kara előtt érettségizett 1911-ben. A következő tanévben Ausztriában kezdte meg tanulmányait a jezsuiták innsbrucki egyetemén. 1913-ban egyszerű fogadalmat tett, majd teológiai tanulmányai végén, 1916-ban végleg elkötelezte magát a szerzetesi életre. Pappá a győri székesegyházban szentelték, pannonhalmi újmiséjét július 16-án mondta.

A teológiai doktorátust 1917. július 11-én nyerte el, Tolnai Máté pannonhalmi főapát reformjairól írt értekezésével.[5] Nemsokára hazatérése után megkapta első diszpozícióját Celldömölkre, ahol a lelkészi feladatok ellátásával bízták meg.[6]

---

4 Kralovánszky–Kühár: *Küldetése volt… Dr. Kühár Flóris OSB életútja.* 28–30.

5 Pesti Sz. Ágota: *Dr. Kühár Flóris OSB a lelkipásztor.* 9–13.

6 Pannonhalmi Főapátsági Levéltár (továbbiakban: PFL). Főapáti Hivatal iktatott iratai (továbbiakban: FH). 334/1917. Kühár Flóris életrajzának fontosabb adatait lásd: *A Pannonhalmi Szent Benedek-rend Névtára 1802–1896.* Összeállította: Berkó Pál – Legányi Norbert. Győr, 1986. 160. valamint Sólymos Szilveszter: *Ezer év száz bencése.* Pannonhalma, 1997. 314–317.

Leta 1909 je v Pannonhalmi oblekel redovniška oblačila in po sv. Florijanu dobil ime Flóris. Sedmi in osmi razred je končal že kot novic, nato je leta 1911 maturiral pred profesorskim zborom glavne gimnazije v Győru. Naslednje šolsko leto je začel študirati v Avstriji na jezuitski univerzi v Innsbrucku. Leta 1913 je opravil začasno zaobljubo, ob koncu svojih teoloških študij leta 1916 pa je podal večno zaobljubo redovniškemu stanu.

Za duhovnika je bil isto leto posvečen v stolni cerkvi v Győru. Kot novomašnik je novo mašo daroval 16. julija v Pannonhalmi.

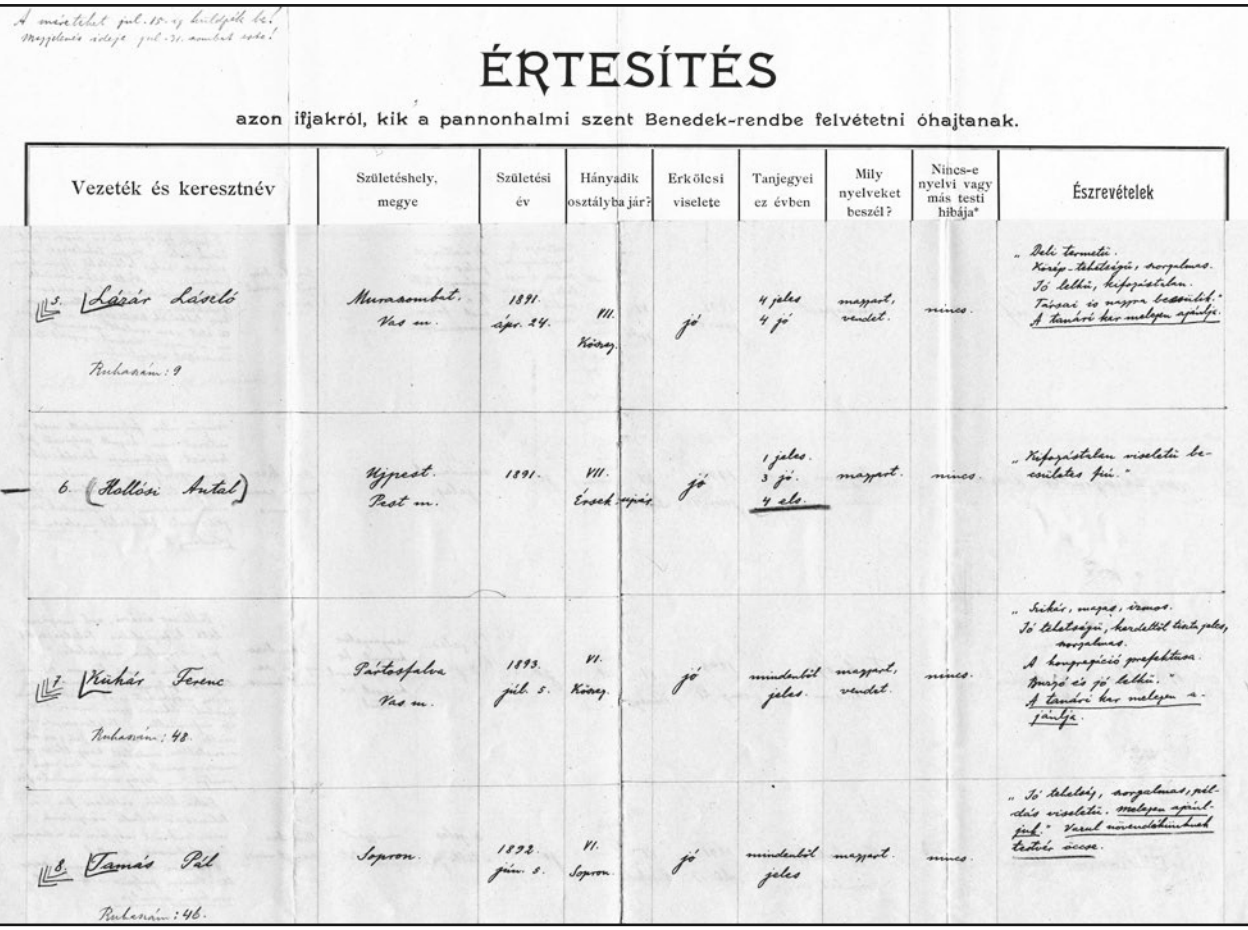

A mártelhat jul. 15-ig beküldjék be! Megjelenés ideje jul. 31. szombat este!

ÉRTESÍTÉS

azon ifjakról, kik a pannonhalmi szent Benedek-rendbe felvétetni óhajtanak.

Vezeték és keresztnév	Születéshely, megye	Születési év	Hányadik osztályba jár?	Erkölcsi viselete	Tanjegyei ez évben	Mily nyelveket beszél?	Nincs-e nyelvi vagy más testi hibája*	Észrevételek
5. Lázár László Ruhaszám: 9	Murasombat. Vas m.	1891. ápr. 24.	VII. Kösz.	jó	4 jeles 4 jó	magyar, vendet.	nincs.	„Deli termetű. Közép-tehetségű, szorgalmas. Jó lelkű, kifogástalan. Tisztaszívű és nyugodt beállítású." A tanári kar melegen ajánlja.
6. Hallósi Antal	Újpest. Pest m.	1891.	VII. Érsek-ujvár	jó	1 jeles. 3 jó. 4 elég.	magyar.	nincs.	„Kifogástalan viseletű becsületes fiú."
7. Kühár Ferenc Ruhaszám: 48.	Pártosfalva Vas m.	1893. júl. 5.	VI. Kösz.	jó	mindenből jeles.	magyar, vendet.	nincs.	„Szikár, magas, izmos. Jó tehetségű, kerdeltől kezdve jeles, szorgalmas. A kongregáció prefektusa. Munkás és jó lelkű." A tanári kar melegen ajánlja.
8. Tamás Pál Ruhaszám: 46.	Sopron.	1892. jún. 5.	VI. Sopron.	jó	mindenből jeles	magyar.	nincs.	„Jó tehetség, szorgalmas, példás viseletű. Melegen ajánlom. Varul nevelőhivatásának teljes erőve."

7. KÉP: **Kühár Flóris a pannonhalmi novíciusok jegyzékében**

7. SLIKA: **Flóris Kühár na seznamu novicev samostana Pannonhalma**

(Pannonhalmi Főapátsági Levéltár)

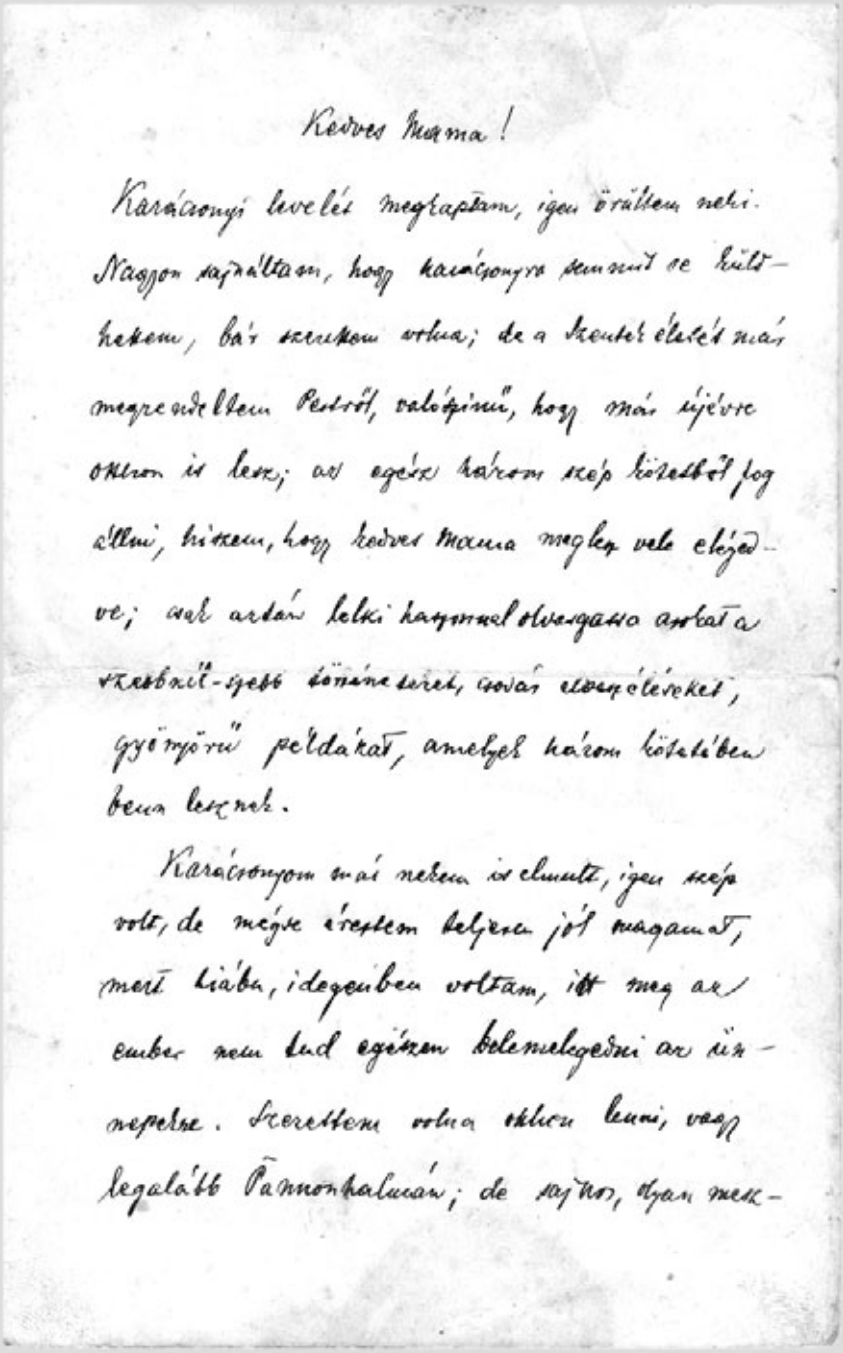

Kedves Mama!

Karácsonyi levelét megkaptam, igen örültem neki. Nagyon sajnáltam, hogy karácsonyra semmit se küldhetem, bár szerettem volna; de a kentet élelét már megrendeltem Pestről, valószínű, hogy már újévre otthon is lesz; az egész három szép kötetből fog állni, hiszem, hogy kedves Mama meglep vele elégedve; csak azután lelki haszonnal olvasgassa azokat a szebbnél-szebb könnyeztető, csodás elmélkedéseket, gyönyörű példákat, amelyek három kötetében benn lesznek.

Karácsonyom ma nekem is elmult, igen szép volt, de mégis éreztem helyesen jól magamat, mert hiába, idegenben voltam, itt meg az ember nem tud egészen belemelegedni az ünnepekbe. Szerettem volna otthon lenni, vagy legalább Pannonhalmán; de sajnos, olyan mesz-

8. KÉP: **Kühár Flóris levele édesanyjának Innsbruckból, 1913 decemberéből**
(Szabotin család, Pártosfalva)

8. SLIKA: **Pismo, ki ga je Flóris Kühár decembra 1913 iz Innsbucka poslal materi**
(Družina Szabotin, Prosenjakovci)

Doktorat iz teologije je z doktorsko disertacijo o reformah glavnega opata Mátéja Tolnaija iz Pannonhalma zagovarjal 11. julija 1917.[5] Po vrnitvi domov je dobil svojo prvo dispozicijo v Dömölku, kjer je bil odgovoren za izvajanje duhovniških opravil.[6]

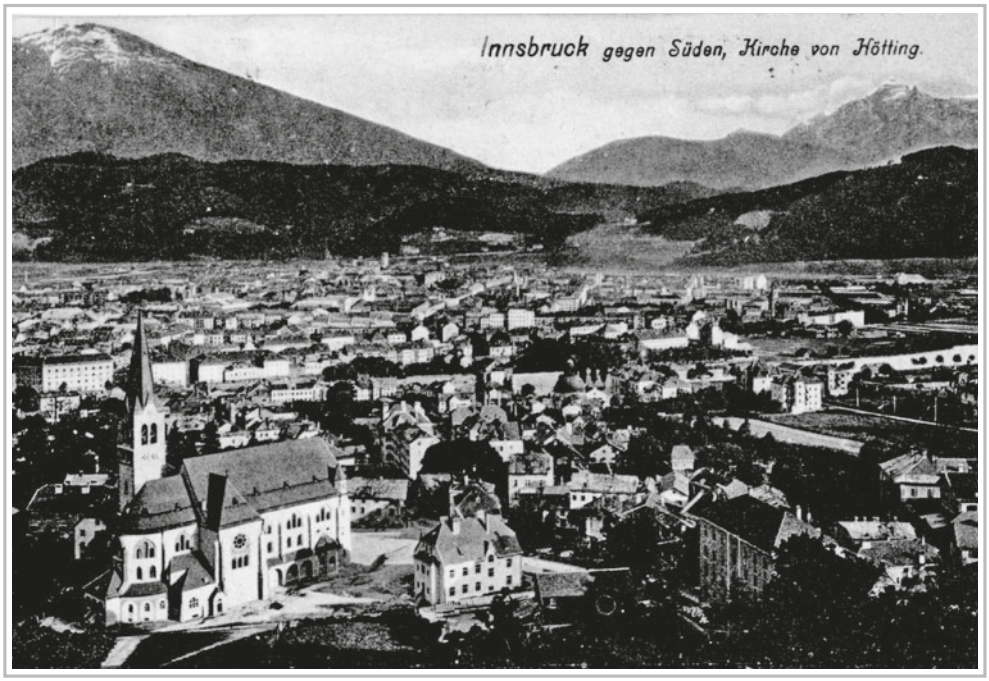

9. KÉP: **Innsbruck látképe a 20. század elejéről**
9. SLIKA: **Innsbruck na začetku 20. stoletja**
(Pannonhalmi Főapátsági Múzeum, Fotótár)

5 Pesti Sz. Ágota: *Dr. Kühár Flóris OSB a lelkipásztor.* 9–13.

6 Pannonhalmi Főapátsági Levéltár (továbbiakban: PFL). Főapáti Hivatal iktatott iratai (továbbiakban: FH). 334/1917. Pomembnejše podatke življenjepisa Flórisa Kühárja glej: *A Pannonhalmi Szent Benedek-rend Névtára 1802–1896*. Összeállította: Berkó Pál – Legányi Norbert. Győr, 1986. 160., ter Sólymos Szilveszter: *Ezer év száz bencése.* Pannonhalma, 1997. 314–317.

Porträt des Inhabers.

Eigenhändige Unterschrift des Inhabers:
Florian Kühár

Innsbruck, den 4. oktober 1912

MELDUNGSBUCH
des
Studierenden Florian Kühár
gebürtig aus: Pátrosfalva
zuständig nach:

Inskribiert
in der Theologischen Fakultät
der
k. k. Universität zu Innsbruck
den 4 oktober 1912

10. KÉP: **Kühár Flóris leckekönyve (index) az innsbrucki jezsuita egyetemen**

10. SLIKA: **Študentska beležnica (indeks) Flórisa Kühárja z jezuitske univerze v Innsbrucku**

(Pannonhalmi Főapátsági Levéltár)

11. KÉP: **Kühár Flóris (balról) bencés növendéktársával valahol a tiroli hegyekben**

11. SLIKA: **Flóris Kühár (levo) s prijateljem, benediktinskim novicem, nekje v tirolskih hribih**

(Pannonhalmi Főapátsági Múzeum, Fotótár)

12. KÉP: **Kühár Flóris által az egyetem IV. szemeszterében látogatott előadások**

12. SLIKA: **Predavanja, ki jih je Flóris Kühár obiskoval v IV. semestru univerze**

(Pannonhalmi Főapátsági Levéltár)

13. KÉP: **Egy innsbrucki sörkert teraszán (jobbról Kühár Flóris)**

13. SLIKA: **Na 'gostilniškem vrtu' (Biergarten) v Innsbrucku (na desni Flóris Kühár)**

(Pannonhalmi Főapátsági Múzeum, Fotótár)

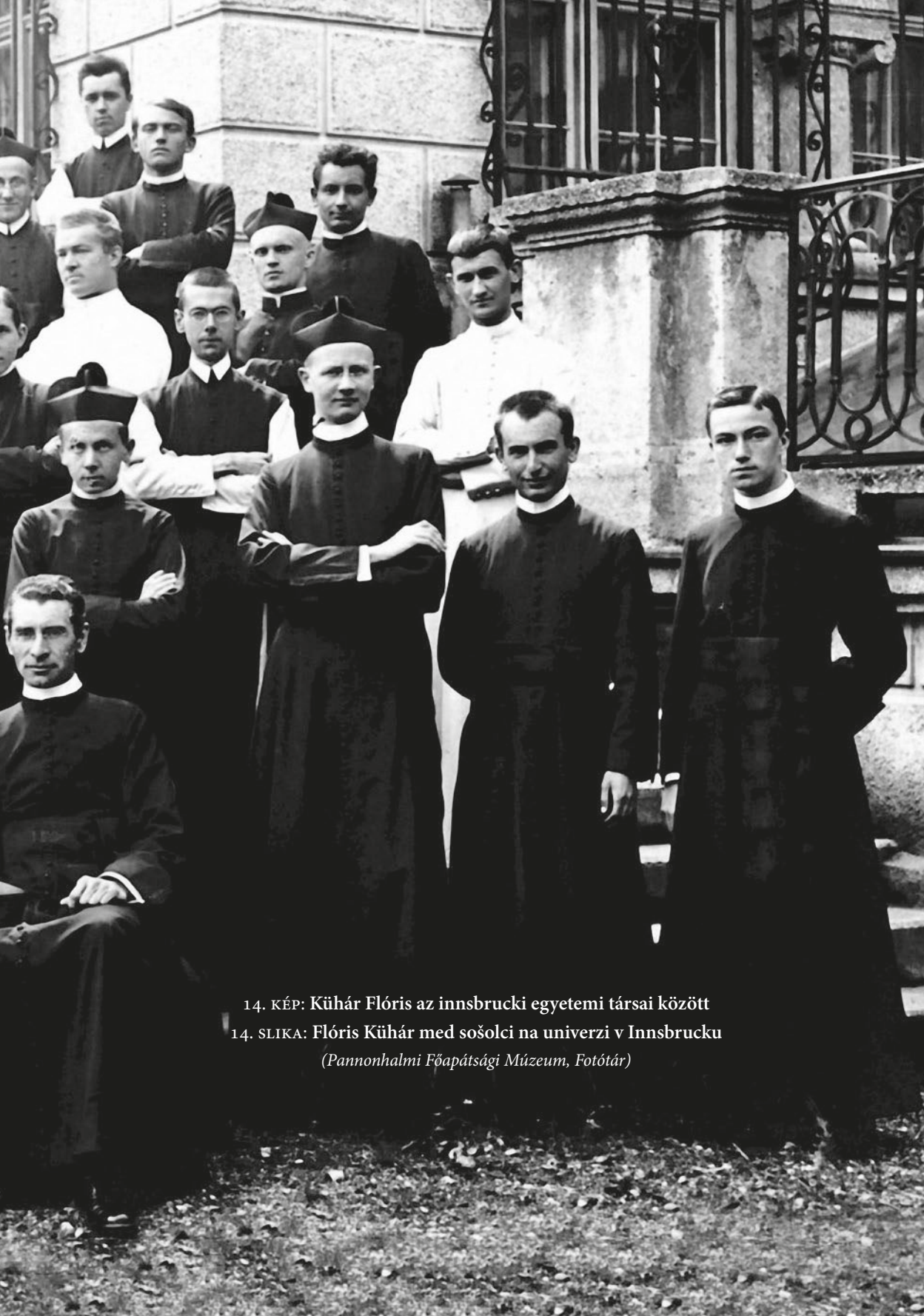

14. KÉP: **Kühár Flóris az innsbrucki egyetemi társai között**
14. SLIKA: **Flóris Kühár med sošolci na univerzi v Innsbrucku**
(Pannonhalmi Főapátsági Múzeum, Fotótár)

3. Celldömölki plébános (1917–1922)

A kinevezés két szempontból is szokatlan volt. Egyrészt az örökfogadalmas rendtagok első állomáshelye legtöbbször nem egy plébánia, hanem egy gimnázium szokott lenni, hogy a rend számára nélkülözhetetlen tanári tapasztalatokat mielőbb meg tudják szerezni a frissen szentelt paptanárok. Ha mégis lelkipásztori munkakörben kezdték meg működésüket, akkor hitoktató vagy hitszónok, esetleg segédlelkész beosztásba kerültek, de semmiképp sem a plébániát vezető lelkészi munkakörbe. Másrészt itt egy kettős kinevezésről volt szó, hiszen Kühár Flóris és Tamás Vazul együtt kapott plébánosi, a rendi szóhasználatot követve lelkészi beosztást Celldömölkre 1917 nyarán. Ennek hátterében minden bizonnyal Tamás súlyos betegsége állt, aki 1917. október 12-én meg is halt. A kettős kinevezés egyébként sem váltotta be a hozzá fűzött reményeket, mert a főapátnak külön leiratban kellett kettőjük feladatait pontosan elhatárolni.[7] A fiatal plébános az adminisztrációs feladatok ellátása mellett sok energiát fekte-

15. KÉP: **A celldömölki bencés templom homlokzata**

15. SLIKA: **Pročelje benediktinske cerkve v Celldömölku**

(Pannonhalmi Főapátsági Múzeum, Fotótár)

7 PFL FH 520/1917.

3. Celldömölški župnik (1917–1922)

Imenovanje je bilo neobičajno iz dveh razlogov. Po eni strani zato, ker prva postaja članov meniškega reda z večno zaobljubo običajno niso bile župnije, ampak gimnazije, da bi si sveže posvečeni duhovniki čim prej pridobili za red nepogrešljive profesorske izkušnje. Če pa so svojo dejavnost kljub temu začeli kot duhovniki, so bili kateheti ali pridigarji, morda pomožni duhovniki, nikakor pa ne duhovniki, ki bi vodili župnijo. Po drugi strani je šlo za dvojno imenovanje, saj sta poleti leta 1917 v kraju Celldömölk Flóris Kühár in Tamás Vazul skupaj dobila mesto župnika oziroma duhovniški položaj, kot so običajno rekli menihi. V ozadju tega je bila po vsej verjetnosti Tamáseva huda bolezen, za katero je 12. oktobra 1917 tudi umrl. Dvojno imenovanje tudi sicer ni izpolnilo upanja, saj je moral glavni opat natančno razmejiti njune naloge.[7] Mladi župnik je poleg opravljanja administrativnih nalog vložil veliko energije v vzgojo mladih. Organiziral je lokalno skupino Marijine kongregacije[8] in prevzel tudi naloge ravnatelja meščanske dekliške šole.[9] Že v času njegove

TIBURTIUS HAJDU,

Lecturis Salutem in Domino!

ex Nostra licentia iter agentem P. T. Ordinariis et Rectoribus Ecclesiarum impensissime commendamus, ut ei, nulli censurae ecclesiasticae obnoxio, libera sit Sacris operandi facultas.

Datum in Sacro Monte Pannoniae, die 29. Junii a. 1916.

16. KÉP: **Kühár Flóris papi igazolványa**

16. SLIKA: **Celebret (škofijsko potrdilo) Flórisa Kühárja**

(Pannonhalmi Főapátsági Levéltár)

7 PFL FH 520/1917.

8 Pesti Sz. Ágota: *Dr. Kühár Flóris OSB a lelkipásztor.*15-16., in Kralovánszky–Kühár: *Küldetése volt… Dr. Kühár Flóris OSB életútja.* 33.

9 Kralovánszky-Kühár: *Küldetése volt… Dr. Kühár Flóris OSB életútja.* 33.

tett a fiatalok nevelésébe. Megszervezte a Mária Kongregáció helyi csoportját,[8] és elvállalta a polgári lányiskola igazgatói feladatait is.[9] Már celldömölki tevékenysége alatt látszott a jövő nemzedéke iránti felelősségtudata, valamint szociális érzékenysége is. Ezek a tapasztalatok és az elkötelezett kongreganistákkal kialakított szoros kapcsolata indították el azon az úton, ami később a bencés rend női ágának magyarországi életének újraindításához vezetett.[10]

Az 1918–1919-es forradalmi időszakból csak kevés forrásunk maradt fenn, így nem könnyű rekonstruálni, mi is történt pontosan a Népköztársaság és a Tanácsköztársaság napjaiban. Feltehetően az első pillanattól kezdve – rendtársai többségéhez hasonlóan – Kühár is szemben állt a forradalmi eszmékkel. 1919 februárjában tanúja volt Mikes János szombathelyi püspöknek a celldömölki rendházba történő internálásának is,[11] ami csak erősíthette benne az új hatalmi tényezőkkel szembeni ellenállását. Hogy véleményét a kommunisták hatalomra kerülése után sem rejtette véka alá, az abból is látszik, hogy 1919. április 29-én Udvardi István, a Vasvármegyei Direktórium belügyi megbízottja felszólította a pannonhalmi főapátot, hogy helyezze el az agilis plébánost Celldömölkről, és helyette a már nyugdíjas korú Bán Jánost tegye meg lelkésszé.[12] Nem tudni, mi volt pontosan az oka ennek a levélnek, ami egy héttel húsvét után keletkezett, de nem kizárt, hogy Kühár nagyszombati prédikációjának híre jutott el a szombathelyi direktóriumhoz. A húsvéti szent három nap szertartásain ugyanis a rossz idő ellenére rengetegen jelentek meg annak dacára, hogy a tanácskormány magánügynek minősítette a vallásgyakorlást.[13] Természetesen

8 Pesti Sz. Ágota: *Dr. Kühár Flóris OSB a lelkipásztor.*15-16. és Kralovánszky–Kühár: *Küldetése volt… Dr. Kühár Flóris OSB életútja.* 33.

9 Kralovánszky–Kühár: *Küldetése volt… Dr. Kühár Flóris OSB életútja.* 33.

10 Pesti Sz. Ágota: *Dr. Kühár Flóris OSB a lelkipásztor.*14–15.

11 PFL Dömölki Apátság Levéltára (továbbiakban: DAL). A dömölki apátság naplója és iktatója 1873–1933. (továbbiakban: AN). 91–93.

12 Magyar Nemzeti Levéltár Vas Megyei Levéltára (továbbiakban MNL VaML). XVI. 1. b. Vas Vármegye Direktóriuma iratai. Általános iratok. 1968 D /1919.

13 PFL DAL AN 94.

dejavnosti v Celldömölku sta bila očitna njegov občutek odgovornosti in tudi socialna občutljivost do prihodnjih generacij. Zaradi teh izkušenj in tesne povezanosti s člani kongregacije je stopil na pot, ki ga je pozneje vodila do ponovne vzpostavitve ženske veje benediktinskega reda na Madžarskem.[10]

Iz revolucionarnega obdobja 1918–1919 se je ohranilo le malo virov, zato je težko rekonstruirati, kaj natančno se je zgodilo v dneh Ljudske republike in Republike svetov. Verjetno je v prvih trenutkih tudi Kühár – podobno kakor drugi iz njegovega meniškega reda – nasprotoval revolucionarnim idejam. Februarja 1919 je bil priča internaciji Jánosa Mikesa, sombotelskega škofa v samostan v Celldömölku,[11] kar je v njem še okrepilo odpor zoper novo oblast. Da svojega mnenja ni skrival niti po prihodu komunistov na oblast, kaže dejstvo, da je István Udvardi, zastopnik za notranje zadeve Direktorija Železne županije, 29. aprila 1919 pozval glavnega opata v opatiji Pannonhalma, naj agilnega župnika premesti iz Celldömölka in namesto njega za duhovnika postavi upokojenega Jánosa Bána.[12] Ni natanko znano, kaj je bil razlog za pismo, ki je bilo sestavljeno teden dni po veliki noči, vendar ni izključeno, da je novica o Kühárjevi velikosobotni pridigi prišla do Direktorija v Sombotelu. Na obrede treh velikonočnih svetih dni je namreč kljub slabemu vremenu prišlo ogromno ljudi, čeprav je vlada Republike svetov ocenila opravljanje verskih dejavnosti kot zasebno zadevo.[13] Do premestitve seveda ni prišlo, pa tudi Kühárjev odnos se ni spremenil. V njegovi osmrtnici leta 1943 je zapisano, da so ga v tem obdobju kar trikrat aretirali, vendar nam je uspelo najti sledi le dveh tovrstnih dogodkov. O njegovi aretaciji v Sombotelu priča košček zmečkanega papirja v arhivu, ki ga je župniku izdala Rdeča garda v Sombotelu kot potni dokument za odhod domov po aretaciji.[14]

---

10 Pesti Sz. Ágota: *Dr. Kühár Flóris OSB a lelkipásztor.*14–15.

11 PFL Dömölki Apátság Levéltára (v nadaljevanju: DAL). A dömölki apátság naplója és iktatója 1873–1933 (v nadaljevanju: AN). 91–93.

12 Magyar Nemzeti Levéltár Vas Megyei Levéltára (v nadaljevanju MNL VaML). XVI. 1. b. Vas Vármegye Direktóriuma iratai. Általános iratok. 1968 D /1919.

13 PFL DAL AN 94.

14 PFL Lymbus 1919.

az áthelyezésre nem került sor, de Kühár magatartása sem változott meg. Az 1943-ban készült gyászjelentése szerint háromszor is letartóztatták ebben az időszakban, de ezek közül csak két esetnek a nyomait sikerült megtalálni. A szombathelyi letartóztatásáról egy gyűrött papírfecni tanúskodik a pannonhalmi levéltárban, melyet a szombathelyi vörösőrség úti okmányul bocsátott ki a plébános részére a letartóztatása utáni hazautazás biztosítására.[14] Július 10-én egy detektív és egy vörös katona jelent meg a székházban, itt újból letartóztatták, majd Budapestre szállították. A hír hallatára még aznap este összegyűltek a helyi asszonyok a *tárházban*,[15] hogy megtárgyalják az ügyet.[16] Hogy mit határoztak, arról a forrásaink ismét csak hallgatnak. Az apátsági napló bejegyzése szerint július 12-én terjedt el a városban a hír, hogy plébánosuk újra szabadlábon van a fővárosban, ahonnan másnap érkezett haza Celldömölkre. A helyi asszonyok[17] nagy szimpátiatüntetéssel fogadták.[18] Budapesti kihallgatója az a Sallai Imre volt, akit 1932-ben a biatorbágyi vasúti merényletet követő megtorlási hullám során végeztek ki.

Politikai nézeteire nézve szintén feltevésekre hagyatkozhatok, de minden bizonnyal a királypártiak közé tartozott. Erre egyetlen apró feljegyzés utal, az is két évvel az események után keletkezett. Jándi Bernardin dömölki apát írja 1921 szilveszterén az apátsági naplóba: „*Este hálaadó istentisztelet. A plébános prédikált erősen karlista*[19] *irányban, de szépen és jól.*”[20] A plébánosi munkája befejezésekor a Mária Kongregáció nevében készített búcsúbeszédben így emlékeztek meg a meghurcolásáról:

14 PFL Lymbus 1919.

15 Helyiség a celldömölki kegytemplomban a sekrestye felett.

16 PFL DAL AN Iktató. 1919. július 10.

17 Feltehetően a helyi nőegylet tagjai.

18 PFL DAL AN 96.

19 *Karlista*: az utolsó Habsburg uralkodó, IV. Károly király híve, ezzel együtt a királyág visszaállításának támogatója.

20 PFL DAL AN 131.

17. KÉP: **A fotón a celldömölki polgári lányiskola látható, ahol Kühár Flóris igazgatóként dolgozott**

17. SLIKA: **Fotografija meščanske dekliške šole v Celldömölku, katere ravnatelj je bil Flóris Kühár**

(Pannonhalmi Főapátsági Múzeum, Fotótár)

18. KÉP: **Kühár Flóris a celldömölki polgári lányiskola tanulói között**

18. SLIKA: **Flóris Kühár med učenkami meščanske dekliške šole v Celldömölku**

(Pannonhalmi Főapátsági Múzeum, Fotótár)

„A kommunizmus alatti bebörtönzései alkalmával hitvalló viselkedésével megmutatta, hogy amit hirdetett szóval, azt kész vérével megpecsételni. S talán akkor nőtt legjobban a szívünkhöz, amikor megbilincselve, mint legnagyobb gonosztevőt hurcolták végig a városon s még akkor is minket sajnált, amidőn keservesen megsirattuk. E kuszán zavaros, szédülten tántorgó időkben eszménykép lett előttünk." [21]

4. Pannonhalmi főiskola tanára (1922–1935)

Mindössze 29 éves volt, amikor 1922-ben megkapta kinevezését a pannonhalmi rendi főiskolára, ahol a pasztorális és az egyházjog tanára lett. Ebben az időszakban a tanítás mellett, vagy éppen annak apropóján, több tudományos munkát is elkészített.[22] Ezek közül kiemelkedik a *Bevezetés a vallás lélektanába* című kötet, melyet 1926-ban írt. Ebben összefoglalta a valláslélektan történetét és tárgykörét, meghatározta fogalmi kereteit és jelentőségét.[23] Ugyancsak ebben az időszakban érlelődött meg a gondolat egy folyóirat indítására. Ő lett a *Pannonhalmi Szemle* alapítója és első szerkesztője 1926 és 1929 között. A lap újdonsága abban állt, hogy nemcsak tudományos szakfolyóirat akart lenni, ami publikációs lehetőséget biztosít a rendtagok számára, hanem egy olyan orgánum is, amely a bencés szellemiséget közvetítette a nagyközönség felé.[24]

---

21 A celldömölki Mária Kongregáció Kühár Flóris halálakor készített búcsúztató beszédéből idézi Pesti Sz. Ágota: *Dr. Kühár Flóris OSB a lelkipásztor.* 19.

22 Kühár Flóris műveinek bibliográfiáját maga állította össze a halála előtti évben: *Dr. Kühár Flóris OSB irodalmi működése (1911–1942. április*). Különlenyomat a Pannonhalmi Főapátsági Főiskola 1941/42-i Évkönyvéből. Pannonhalma, 1942.

23 Sarnyai Csaba Máté: *Vallástörténet keresztény etikai dimenzióban*. In: Illés Pál Attila – Juhász Laczik Albin (szerk.): *Örökség és küldetés. Bencések Magyarországon*. 1-2. Budapest, METEM, 1912. 706-725. 2. jegyzet.

24 Pesti Sz. Ágota: *Dr. Kühár Flóris OSB a lelkipásztor.* 25–26.

10. julija sta prišla na sedež detektiv in rdečegardist, ga ponovno aretirala in odpeljala v Budimpešto. Ko so krajani izvedeli za novico, so se ženske še istega večera zbrale v zakladnici,[15] da bi se pogovorile o zadevi.[16] O tem, kaj so sklenile, pa naši viri spet molčijo. Iz zapisa v redovni dnevnik izvemo, da se je 12. julija razširila po mestu novica, da je njihov župnik spet na prostosti v prestolnici, od koder se je naslednjega dne vrnil v Celldömölk. Domačinke[17] so ga sprejele z velikimi ovacijami simpatije.[18] V Budimpešti je bil njegov zasliševalec tisti Imre Sallai, ki so ga pozneje, leta 1932, usmrtili v valu maščevanja po železniškem atentatu v Biatorbágyu.

Glede njegovih političnih pogledov se prav tako lahko zanašam le na predpostavke, a je po vsej verjetnosti spadal med monarhiste. Na to nakazuje le kratek zapis, a tudi ta je nastal šele dve leti po dogodkih. Dömölški opat Bernardin Jándi je na silvestrovo leta 1921 zapisal v redovni dnevnik: »Zvečer zahvalno bogoslužje. Župnikova pridiga je bila usmerjena zelo karlistično,[19] vendar je bila lepa in dobra.«[20] Ob koncu njegove župniške dejavnosti so se v poslovilnem govoru v imenu Marijine kongregacije takole spominjali njegovih križev in težav:

> *Kot zapornik je v času komunizma s svojim religioznim vedenjem dokazal, da je vse, kar je oznanjal z besedo, pripravljen zapečatiti tudi s krvjo. In morda nam je najbolj prirasel k srcu takrat, ko so ga vodili po mestu v okovih kot največjega hudodelca, in še takrat je bil žalosten zaradi nas, ki smo bridko jokali za njim. V teh zapletenih, vrtoglavo majavih časih nam je postal vzornik.*[21]

---

15 Prostor nad zakristijo cerkve usmiljenja v Celldömölku.

16 PFL DAL AN Iktató. 10. 7. 1919.

17 Predvidoma članice lokalnega ženskega društva.

18 PFL DAL AN 96.

19 Karlist: pristaš zadnjega habsburškega vladarja, kralja Karla IV., in hkrati tudi podpornik ponovne vzpostavitve kraljestva.

20 PFL DAL AN 131.

21 Iz poslovilnega govora ob smrti Flórisa Küharja, ki ga je pripravila Marijina Kongregacija iz Celldömölka, navaja Pesti Sz. Ágota: *Dr. Kühár Flóris OSB a lelkipásztor*. 19.

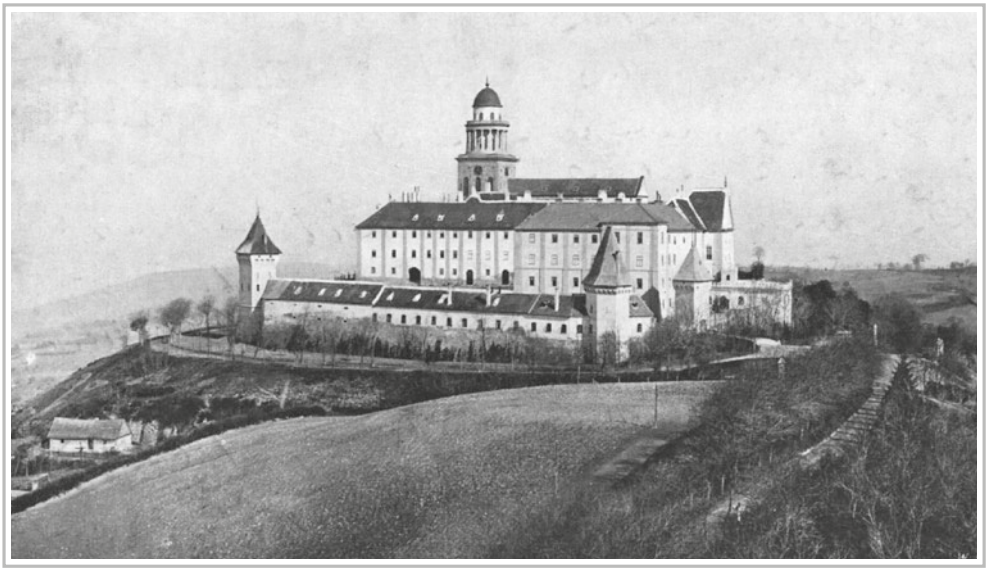

19. KÉP: **A Pannonhalmi Főapátság 1911-ben, déli irányból nézve**
19. SLIKA: **Južna stran nadopatije v Pannonhalmi leta 1911**
(Pannonhalmi Főapátsági Múzeum, Fotótár)

A katedra mellett nem hanyagolta el a lelkipásztori tevékenységet sem. A rendi reform hívei közé tartozott, mely az első világháború után bontakozott ki Pannonhalmán, és az elmélyült szerzetesi élet valódi megélését tartotta szem előtt.[25] Talán ennek is köszönhető, hogy bekapcsolódott az obláció munkájába, vagyis olyan civil személyek lelki vezetésébe, akik a világi életükben elkötelezték magukat Szent Benedek regulája mellett. 1923 márciusában Balázs Benedikta és a kecskeméti obláták hívására tartotta első alföldi misszióját a bogarasi tanyákon. A szervezés munkájában a Tiszaugon birtokos báró Steer Ferencre és családjára, valamint a meghívásukra a környékbeli tanyák népével tanítóként foglalkozó Berecz Erzsébetre számíthatott. Utóbbi egyébként celldömölki származású volt, és Kühár ajánlására az előző év végén kezdte meg tanítói munkáját az alföldi tanyavilágban. 1923-ban Skolasztika néven maga is bencés obláta

25 VÁRSZEGI IMRE ASZTRIK: *Kelemen Krizosztom (1929–1950). Pannonhalmi Főapátok 1.* Budapest, METEM, 1990. 275–283.

4. Profesor na Visoki šoli v Pannonhalmi (1922–1935)

20. KÉP: **Portrékép a fiatal Kühár Flórisról**
(Kühár József, Pártosfalva)

20. SLIKA: **Flóris Kühár v mladih letih**
(József Kühár, Prosenjakovci)

Star je bil le 29 let, ko je bil leta 1922 imenovan za profesorja na pannonhalmski redovni visoki šoli, kjer je postal profesor pastorale in cerkvenega prava. V tem obdobju je poleg poučevanja, ali prav zaradi njega, napisal več znanstvenih del.[22] Med njimi je posebno pomembno delo z naslovom *Uvod v psihologijo vere*, ki ga je napisal leta 1926. V njem je povzel zgodovino psihologije religije in njeno tematiko, opredelil je pojme in njihov pomen.[23] V istem obdobju je dozorela tudi misel glede izdajanja revije. Tako je postal ustanovitelj in med letoma 1926 in 1929 prvi urednik lista *Pannonhalmi Szemle.* Novost časnika je bila v tem, da ni bil zgolj znanstvena strokovna revija, ki bi zagotavljala članom reda publiciranje, ampak tudi sredstvo, ki je javnosti posredovalo benediktinsko duhovnost.[24]

Ob katedri pa ni zanemaril niti svoje duhovniške dejavnosti. Spadal je med pristaše reforme, ki se je v Pannonhalmi začela razvijati po prvi svetovni vojni in je imela pred očmi pravo doživljanje poglobljenega meniškega življenja.[25] Morda

22 Bibliografijo svojih del je Flóris Kühar sestavil sam v letih pred smrtjo: *Dr. Kühár Flóris OSB irodalmi működése (1911–1942. április*). Különlenyomat a Pannonhalmi Főapátsági Főiskola 1941/42-i Évkönyvéből. Pannonhalma, 1942.

23 Sarnyai Csaba Máté: *Vallástörténet keresztény etikai dimenzióban*. V: Illés Pál Attila – Juhász Laczik Albin (ur.): Örökség és küldetés. Bencések Magyarországon. 1-2. Budapest, METEM, 1912. 706-725. 2. jegyzet.

24 Pesti Sz. Ágota: *Dr. Kühár Flóris OSB a lelkipásztor.* 25–26.

25 Várszegi Imre Asztrik: *Kelemen Krizosztom (1929–1950). Pannonhalmi Főapátok 1*. Budapest, METEM, 1990. 275–283.

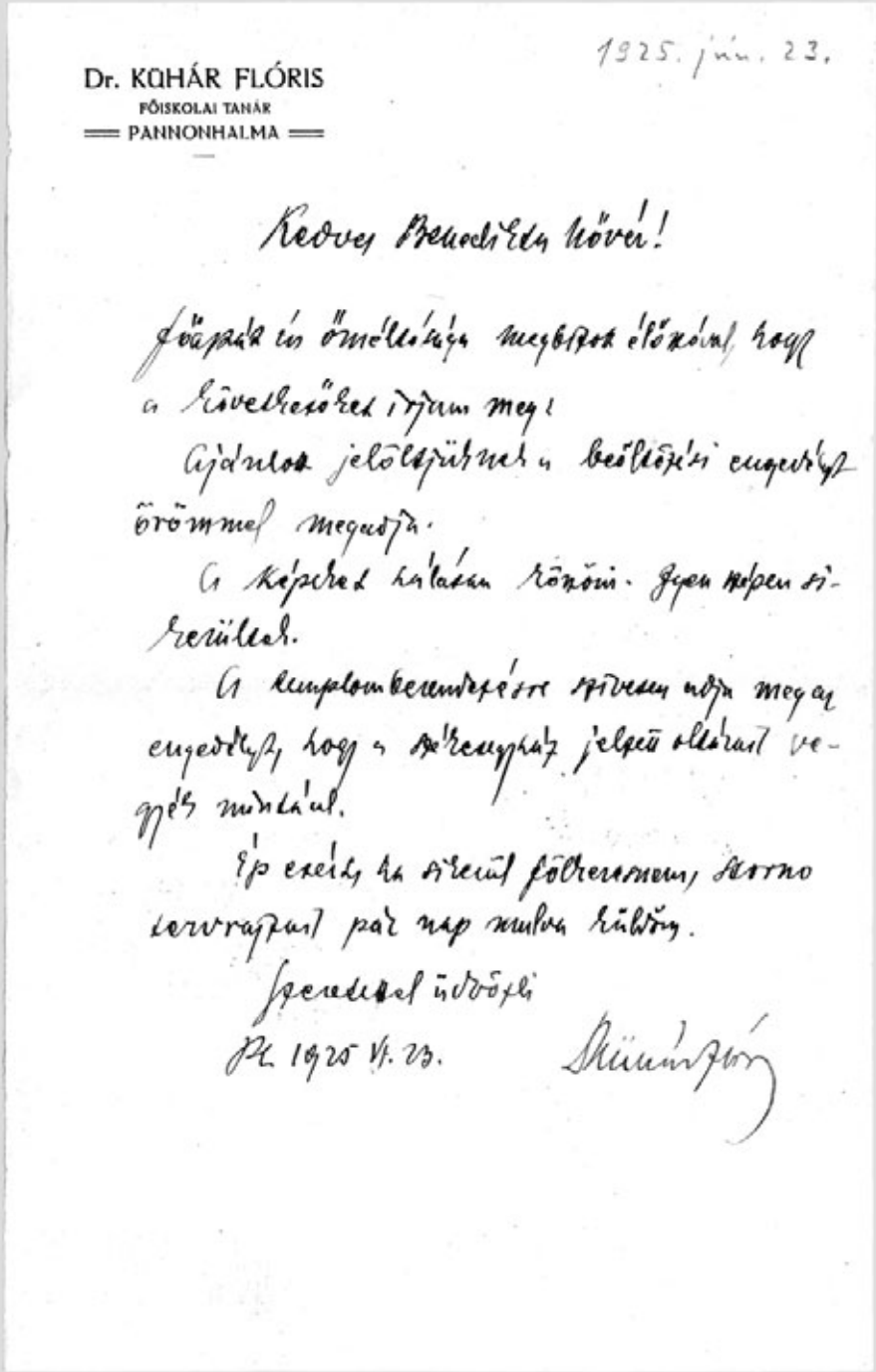

Dr. KÜHÁR FLÓRIS
FŐISKOLAI TANÁR
PANNONHALMA

1925. jún. 23.

Kedves Benedikta Úr!

Főapát úr ő méltósága megbízott előzőleg hogy a következőket írjam meg:

Ajánlva jelöltjüknek a beöltözési engedélyt örömmel megadja.

A képeket hálával köszöni. Igen szépen sikerültek.

A templomberendezésre szívesen adja meg az engedélyt hogy a sekrenyhely jelű oltárat vegyék munkába.

Ép ezért ha sikerül fölcserélnem, sietni szervrajzot pár nap múlva küldöm.

Szeretettel üdvözli

Pannh. 1925 VI. 23.

Kühár

21. KÉP: **Kühár Flóris levele 1925-ből Balázs Benedikta bencés oblatához**

21. SLIKA: **Pismo, ki ga je Flóris Kühár leta 1925 poslal benediktinski oblati Benedikti Balázs.**

(Pannonhalmi Főapátsági Levéltár)

se je treba zahvaliti tudi temu dejstvu, da se je vključil v dejavnost oblacije, to je v duhovnega vodenja civilnih oseb, ki so se v svojem posvetnem življenju zavezali Regulam sv. Benedikta. Na povabilo Benedikte Balázs in redovne skupnosti oblatov iz Kecskeméta je marca 1923 opravil svojo prvo misijo v Alföldu, na pristavah Bogarasa. Pri organizacijskih delih je lahko računal na barona Ferenca Steera, ki je imel posestva v Tiszaugu, in na njegovo družino ter Erzsébet Berecz, ki se je na povabilo kot učiteljica ukvarjala s prebivalci okoliških pristav. Slednja je izvirala iz Celldömölka in je na Kühárevo priporočilo na pristavah Alföldu ob koncu prejšnjega leta začela delati kot učiteljica Leta 1923 je pod imenom Sholastika tudi sam postal oblat, naslednje leto pa sta zakonca Steer vstopila v posvetni red benediktincev. Pozneje benediktinskim profesorjem nista nudila le prenočišča, ampak sta jih sprejemala kot prijatelje, s katerimi sta ob dušnopastirskem delu veliko časa prebila tudi na skupnem lovu.[26]

22. KÉP: **Vadászatra készülve**
22. SLIKA: **Med pripravami na lov**
(Pannonhalmi Főapátsági Múzeum, Fotótár)

Navdušen nad prvo misijo ga je nadopat Bárdos imenoval za duhovnega ravnatelja benediktinskih oblatov in mu naročil izdelavo pravilnika.[27] Flóris Kühár in Skolasztika Berecz sta se lotila skupnega dela, katerega končni rezultat je bila oživitev delovanja benediktinskih redovnic oziroma ustanovitev Dekliškega društva svetega Benedikta. Kühár ni bil le prvi ravnatelj organizacije, ampak je sestavil tudi pravilnik življenja skupnosti, pridobil škofovo odobritev

26 Pesti Sz. Ágota: *Dr. Kühár Flóris OSB a lelkipásztor.* 53.

27 Kralovánszky-Kühár: *Küldetése volt… Dr. Kühár Flóris OSB életútja.* 47.

lett, a következő évben pedig a Steer házaspár csatlakozott a bencések világi rendjéhez. A későbbiekben nem csak szállásadóként, de barátként fogadták a bencés tanár urakat, akikkel a lelkipásztori munka mellett közös vadászatokra is szántak időt.[26]

23. KÉP: **Kühár Flóris egy úri társaságban az 1920-as évek második felében**
23. SLIKA: **Flóris Kühár v uglajeni družbi v drugi polovici dvajsetih let 20. stoletja**
(Pannonhalmi Főapátsági Múzeum, Fotótár)

Az első misszió sikerén felbuzdulva Bárdos főapát kinevezte a bencés obláták és oblátusok lelki igazgatójává, és megbízta szabályzatuk elkészítésével.[27] Kühár Flóris és Berecz Skolasztika pedig egy olyan közös munkába kezdtek, melynek végeredménye a bencés apácák életének újraindítása, vagyis a Szent Benedek Leányi Társaságának megalapítása lett. Kühár nem csak a szervezet első igazgatója volt, de ő állította össze a közösség életének szabályzatát, ő eszközölte ki annak püspöki jóváhagyását, és a közösség lelki vezetője maradt haláláig. Az

26 Pesti Sz. Ágota: *Dr. Kühár Flóris OSB a lelkipásztor.* 53.

27 Kralovánszky-Kühár: *Küldetése volt… Dr. Kühár Flóris OSB életútja.* 47.

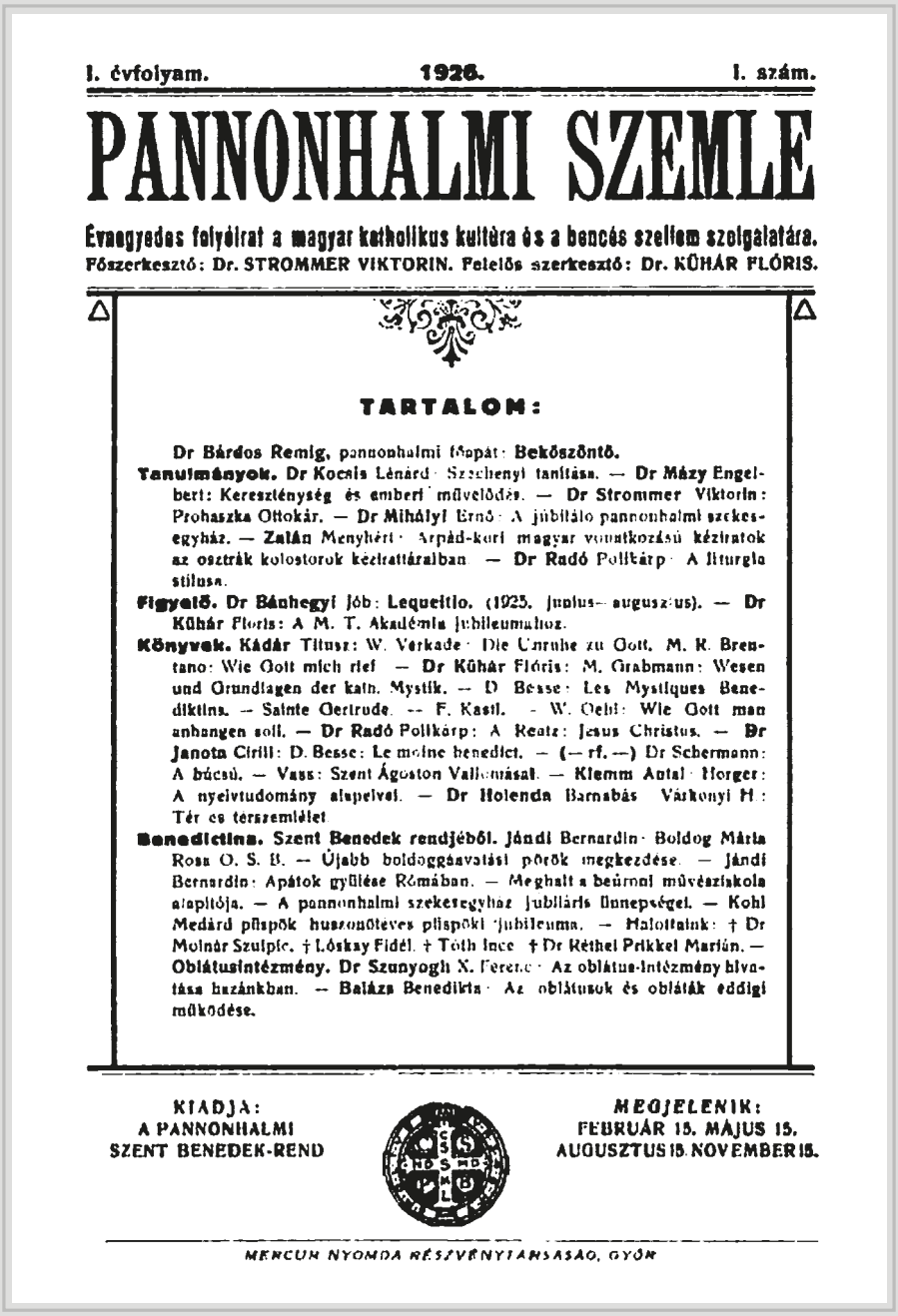

I. évfolyam. 1926. I. szám.

PANNONHALMI SZEMLE

Évnegyedes folyóirat a magyar katholikus kultúra és a bencés szellem szolgálatára.
Főszerkesztő: Dr. STROMMER VIKTORIN. Felelős szerkesztő: Dr. KÜHÁR FLÓRIS.

TARTALOM:

Dr Bárdos Remig, pannonhalmi főapát: Beköszöntő.
Tanulmányok. Dr Kocsis Lénárd: Szechenyi tanítása. — Dr Mázy Engelbert: Kereszténység és emberi művelődés. — Dr Strommer Viktorin: Prohaszka Ottokár. — Dr Mihályi Ernő: A jubiláló pannonhalmi szekesegyház. — Zalán Menyhért: Árpád-kori magyar vonatkozású kézirattok az osztrák kolostorok kézirattárában. — Dr Radó Polikárp: A liturgia stílusa.
Figyelő. Dr Bánhegyi Jób: Lequeitio. (1925. junius—augusztus). — Dr Kühár Floris: A M. T. Akadémia jubileumához.
Könyvek. Kádár Titusz: W. Verkade: Die Unruhe zu Gott. M. R. Brentano: Wie Gott mich rief. — Dr Kühár Flóris: M. Grabmann: Wesen und Grundlagen der kath. Mystik. — D. Besse: Les Mystiques Benedictins. — Sainte Gertrude. — F. Kastl. — W. Oehl: Wie Gott man anhangen soll. — Dr Radó Polikárp: A. Reatz: Jesus Christus. — Dr Janota Cirill: D. Besse: Le moine benedict. — (— rf. —) Dr Schermann: A búcsú. — Vass: Szent Ágoston Vallomásai. — Klemm Antal: Horger: A nyelvtudomány alapelvei. — Dr Holenda Barnabás: Várkonyi H.: Tér és térszemlélet.
Benedictina. Szent Benedek rendjéből. Jándi Bernardin: Boldog Mária Rosa O. S. B. — Újabb boldoggáavatási perek megkezdése. — Jándi Bernardin: Apátok gyűlése Rómában. — Meghalt a beuroni művésziskola alapítója. — A pannonhalmi szekesegyház jubiláris ünnepségei. — Kohl Medárd püspök huszonötéves püspöki jubileuma. — Halottaink: † Dr Molnár Szulpic. † Lóskay Fidél. † Tóth Ince. † Dr Réthel Prikkel Marián. — Oblátusintézmény. Dr Szunyogh X. Ferenc: Az oblátus-intézmény hivatása hazánkban. — Balázs Benedikta: Az oblátusok és oblátták eddigi működése.

KIADJA: A PANNONHALMI SZENT BENEDEK-REND

MEGJELENIK: FEBRUÁR 15. MÁJUS 15. AUGUSZTUS 15. NOVEMBER 15.

MERCUR NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG, GYŐR

24. KÉP: A Kühár Flóris által alapított Pannonhalmi Szemle folyóirat első évfolyamának első száma 1926-ból

24. SLIKA: Prva številka prvega letnika revije Pannonhalmi Szemle iz leta 1926, ki jo je ustanovil Flóris Kühár

(Pannonhalmi Főapátsági Levéltár)

egyházmegyei keretek közt működő társaság alapítólevelét 1928. március 21-én írta alá Hanauer István váci püspök,[28] az első perjelnő Berecz Skolasztika lett. Kühár Flóris 1929-ben újabb megtisztelő feladatot kapott, amikor főapátja őt

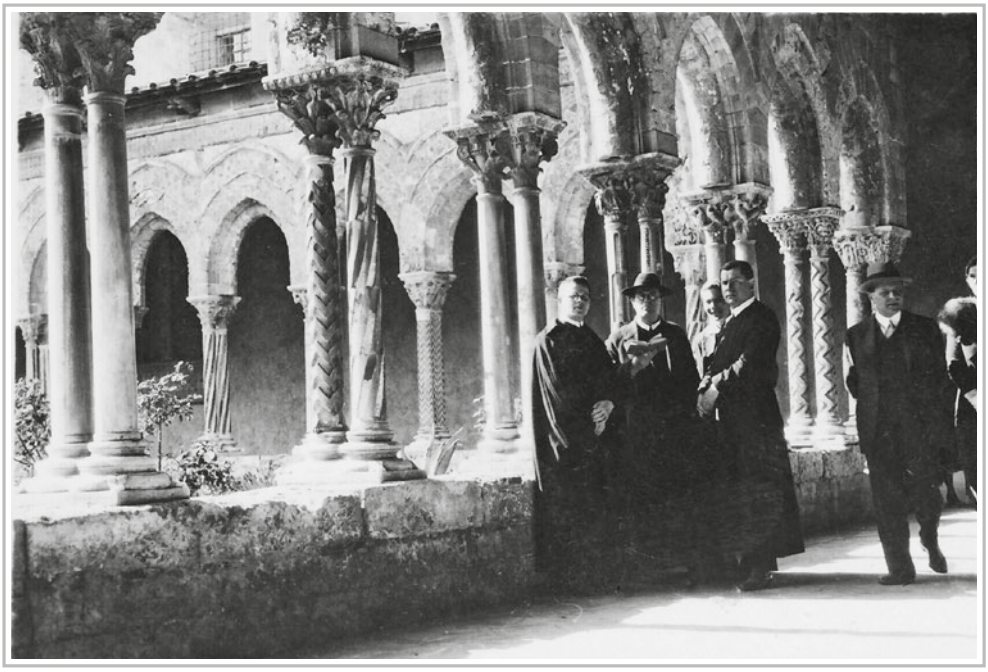

25. KÉP: **Bencés társakkal a szicíliai Palermo mellett található Monrelae katedrálisában 1930 tájékán** *(Kühár József, Pártosfalva)*

25. SLIKA: **S kolegi benediktinci v katedrali Monreale v bližini Palerma (Sicilija) okrog leta 1930** *(József Kühár, Prosenjakovci)*

delegálta a Magyar Bencés Kongregáció képviseletében az egyetemes bencés rend által fenntartott római egyetem, a Szent Anzelm Pápai Egyetemnek a tanári karába. Rómában dogmatikát és szentségtant tanított a világ minden tájáról érkező bencés növendékeknek, és közben vallásbölcselettel is foglalkozott. Három évig élt itt, de nem csak a tudománynak! Sokat kirándult, megismerkedett Róma nevezetességeivel, a katakombák világával és nem utolsó sorban Szent Benedek szü-

28 Pesti Sz. Ágota: *Dr. Kühár Flóris OSB a lelkipásztor.* 20. sz. melléklet.

in ostal duhovni vodja skupnosti vse do svoje smrti. Ustanovno listino društva, ki je delovalo v okviru škofije, je 21. marca 1928 podpisal škof Váci István Hanauer,[28] prvi iguman oziroma predstojnica pa je postala Skolasztika Berecz.

Flóris Kühár je leta 1929 spet dobil častno nalogo; nadopat ga je kot predstavnika Madžarske benediktinske kongregacije delegiral v profesorski zbor Papeške univerze sv. Anzelma v Rimu, ki jo je vzdrževal benediktinski red. V Rimu je benediktinske gojence iz vseh krajev sveta poučeval dogmatiko in sakramentologijo, ukvarjal pa se je tudi s filozofijo religije. Tu je živel tri leta, vendar ni živel zgolj za znanost! Pogosto je hodil na izlete in se seznanil s središčem univerzalne cerkve, s svetom katakomb in ne nazadnje z rojstnim krajem sv. Benedikta. Svoja doživetja je opisal v številnih delih.[29] V tem času je minilo že 12 let, kar je bil nazadnje v svojem rojstnem kraju, zato je razumljivo

28 Pesti Sz. Ágota: *Dr. Kühár Flóris OSB a lelkipásztor.* 20. sz. melléklet.

29 Kühár Flóris: *Barlangok, sírok, kupolák*. (Magyar Kultúra Könyvtár 6). Budapest, 1935.

26. kép: **Kühár Flóris és bencés társai Arkhimédesz szülővárosában, Szürakuszaiban** *(Szabotin család, Pártosfalva)*

26. slika: **Flóris Kühár in kolegi benediktinci v mestu Sirakuze, Arhimedovem rojstnem kraju** *(Družina Szabotin, Prosenjakovci)*

lőföldjével. Élményei később több írásában is visszaköszönnek.[29] Ekkor már 12 év telt el azóta, hogy utoljára járt szülőföldjén, így érthetően nagy örömmel adta hírül, hogy a jugoszláv vízum birtokában 1930 nyarán egy hetet ismét családja körében tölthet.[30]

Hazatérése után, 1931-ben folytatta tanári munkáját a főiskolán, de új beosztást is kapott: a pannonhalmi főapát joghatósága alá tartozó egyházmegye esperese lett. Feladata hivatali munka volt, ami elsősorban a rendi plébániák és azok fenntartásában működő katolikus elemi iskolák adminisztratív felügyeletét jelentette. Ugyanakkor ezt a feladatot sem vette félvállról, amit jól bizonyít első karácsonyi körlevele a plébánosokhoz és tanítókhoz. Ebben az állam által irányított szegénygondozó és nyomorenyhítő akciókhoz való csatlakozáson túl a

27. KÉP: **Olaszországi tartózkodása során Firenzét is felkereste**
(Szabotin család, Pártosfalva)

27. SLIKA: **Med bivanjem v Italiji je obiskal tudi Firence** *(Družina Szabotin, Prosenjakovci)*

29 KÜHÁR FLÓRIS: *Barlangok, sírok, kupolák.* (Magyar Kultúra Könyvtár 6). Budapest, 1935.

30 PESTI SZ. ÁGOTA: *Dr. Kühár Flóris OSB a lelkipásztor.* 178–179.

njegovo veselje, ko je oznanil, da ima jugoslovanski vizum in bo poleti 1930 spet lahko preživel teden dni v krogu svoje družine.[30]

Po vrnitvi domov leta 1931 je nadaljeval svoje profesorsko delo na redovni visoki šoli, dobil pa je tudi novo nalogo: postal je dekan škofije, ki je spadala pod jurisdikcijo nadopata Pannonhalme. Njegova naloga je bilo uradovanje, kar je pomenilo predvsem administrativni nadzor nad župnijami benediktinskega reda in nad katoliškimi osnovnimi šolami, ki so jih vzdrževali benediktinci. Tudi teh nalog ni jemal zlahka, kar lepo dokazuje njegova prva božična okrožnica župnikom in učiteljem. V njej je poleg vključevanja v nudenje pomoči revežem in akcije za ublažitev revščine, ki ju je vodila država, spodbujal ustanovitev lokalnih ustanov Karitasa in opozarjal na papeške enciklike, ki so vsebovale socialni nauk cerkve, ter na delovanje v duhu *Rerum Novarum* in *Quadragesimo Anno*.[31]

5. Predstojnik redovne hiše v Budimpešti (1935–1943)

Predstojniki so bili z njegovim delom gotovo zadovoljni, saj so mu leta 1935 zaupali vodenje budimpeštanske redovne hiše. V prvih dveh šolskih letih je bil tudi veroučitelj na gimnaziji, nato pa je postal profesor teologije za gojence samostanske šole.

19. februarja 1936 je bil imenovan za naslovnega teološkega učitelja na teološki akademiji v Budimpešti. Poleg predavanj na univerzi je še naprej aktivno opravljal svoje duhovniško delo. Redno je predaval in opravljal duhovne vaje ne le v izobraževalnih ustanovah, ampak tudi v župnijah in samostanskih skupnostih. Aktivno se je vključil tudi v civilno in znanstveno življenje prestolnice. Bil je član združenja Szent István Társulat in uprave društva Szent László Tár-

30 Pesti Sz. Ágota: *Dr. Kühár Flóris OSB a lelkipásztor.* 178–179.

31 Pesti Sz. Ágota: *Dr. Kühár Flóris OSB a lelkipásztor.* 23. sz. melléklet.

Karitász intézményének helyi meghonosítását sürgette, és az egyház szociális tanítását tartalmazó pápai enciklikák, a *Rerum Novarum* és a *Quadragesimo Anno* szellemében történő működésre hívta fel a figyelmet.[31]

5. Budapesti házfőnök (1935–1943)

Munkájával minden bizonnyal elégedettek voltak elöljárói, mert 1935-ben megbízást kapott a budapesti rendház vezetésére. Az első két tanévben a gimnáziumban hittanárként is működött, majd a tanárképzős rendi növendékek teológiai tanára lett. 1936. február 19-én nevezték ki a budapesti egyetem rendkívüli tanárává. Egyetemi előadásai mellett továbbra is aktív lelkipásztori munkát végzett. Rendszeresen tartott előadásokat és lelkigyakorlatokat nemcsak oktatási intézményekben, hanem plébániákon és több szerzetesközösségnél is. Aktívan bekapcsolódott a fővárosi civil és tudományos közéletbe is. Tagja volt a Szent István Társulat és a Szent László Társaság igazgatóválasztmányának, részt vett a Szent István Akadémia és a teológia tudományának művelésével foglalkozó Aquinó Szent Tamás Társaság munkájában. Dolgozott az Actio Catholica kulturális szakosztályában és az 1938-as Eucharisztikus Kongresszus szervezőbizottságában is, hogy csak a legfontosabb szerepvállalásait említsük. A kulturális értékek megőrzése iránti fogékonyságát jól jelzi, hogy a Műemlékek Országos Bizottságának levelező tagjaként külön jelentést írt Velemér Árpád-kori templomának állapotáról, amit később önállóan is publikált.[32] Nem zárkózott el a helyi kulturális szerveződések elől sem, hiszen tagja volt a Vasvármegyei Kulturális Egyesületnek, a győri Kisfaludy Irodalmi Körnek és az esztergomi Katolikus Nyári Egyetem előkészítő bizottságának egyaránt.[33]

31 Pesti Sz. Ágota: *Dr. Kühár Flóris OSB a lelkipásztor.* 23. sz. melléklet.

32 Kühár Flóris: *Barlangok, sírok, kupolák*. 88–97.

33 Kralovánszky-Kühár: *Küldetése volt… Dr. Kühár Flóris OSB életútja.* 113.

saság, sodeloval je pri dejavnosti združenja Aquinó Szent Tamás Társaság, ki se je ukvarjalo z akademijo Szent István Akadémia in s teološkimi študijami. Delal je na oddelku za kulturo Actio Catholica in leta 1938 tudi v organizacijskem odboru evharističnega kongresa, če omenimo njegove najpomembnejše dejavnosti. Njegovo dovzetnost za ohranjanje kulturnih vrednot lepo kaže dejstvo, da je kot dopisni član Društva za kulturne spomenike na Madžarskem napisal posebno poročilo o stanju velemérske cerkve iz obdobja Arpadov, kar je nato tudi samostojno publiciral.[32] Bil je odprt tudi za lokalne kulturne organizacije, saj je bil član kulturnega društva Železne županije Vasvármegyei Kulturális Egyesület, literarnega krožka Kisfaludy Irodalmi Kör in komisije za pripravo

32 Kühár Flóris: *Barlangok, sírok, kupolák*. 88–97.

28. kép: **A budapesti bencés gimnáziumban Kühár Flóris hittanárként tevékenykedett**
28. slika: **Flóris Kühár je v benediktinski gimnaziji v Budimpešti poučeval verouk**
(Pannonhalmi Főapátsági Múzeum, Fotótár)

29. KÉP: **Kühár Flóris (az asztalnál középen) egy ünnepi vacsorán 1938-ban**
29. SLIKA: **Flóris Kühár (pri mizi na sredini) na slavnostni večerji leta 1938**
(Pannonhalmi Főapátsági Múzeum, Fotótár)

A katolikus közélet iránti elkötelezettségét pedig jól jelzi, hogy nemcsak tagja volt a korporatív alapon szerveződő Szent Imre Szövetségnek, hanem 1941-ben annak prelátusa, vagyis a szövetséghez tartozó papok vezetőjévé is kinevezték.[34]

Emellett továbbra sem hanyagolta publikációs tevékenységét. 1936-ban jelent meg kétkötetes műve *Egyetemes vallástörténet* címmel.[35] A Katolikus Szemle szerkesztője volt 1940-től haláláig, de több hitbuzgalmi írása is napvilágot látott, és részt vett a szentek életének feldolgozását célzó sorozat mun-

34 Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár. BK 671.

35 Munkája jelentőségét részletesen tárgyalja SARNYAI CSABA MÁTÉ: *Vallástörténet keresztény etikai dimenzióban*.

Katoliške poletne šole v Esztergomu.[33] Njegova zavzetost za katoliško življenje je vidna tudi iz tega, da ni bil zgolj član zveze Szent Imre Szövetség, ki je bila organizirana na korporativni podlagi, ampak je bil leta 1941 tudi njen prelat oziroma so ga imenovali za vodjo župnikov.[34]

Poleg tega tudi v tem času ni zanemarjal publiciranja. Leta 1936 je bilo objavljeno njegovo delo v dveh zvezkih z naslovom *Egyetemes vallástörténet* (Univerzalna zgodovina vere).[35] Od leta 1940 do svoje smrti je bil urednik revije *Katolikus Szemle*, izdal pa je tudi več navdušujočih zapisov z versko vsebino in sodeloval pri nastajanju serije z namenom prikaza življenja svetnikov.[36] Proti koncu življenja ga je najbolj zanimala madžarska liturgijska zgodovina, s tega vidika je tudi preučeval besedila Prayevih in Hahótovih kodeksov.[37]

Zanimiv dodatek k njegovemu odnosu z nadopatom Krizosztom Kelemenom je zapis v dnevniku upravitelja budimpeštanske redovne hiše. Kühárju se je namreč zdelo, da nadopat vidi v njem rivala in da je ljubosumen na njegovo napredovanje.

> *Z gospodom nadopatom sem kosil pri redovnicah v ulici Mária utca. Značilno za občutke gospoda nadopata do mene je, da je pred mojimi redovnicami dejal, da bom jaz njegov naslednik. To je tiste vrste prilizovanje, ki se mi gnusi.*[38]

Predstojnika budimpeštanske redovne hiše je najbolj bolelo to, da mu Kelemen iz ljubosumja ni uredil, da bi dobil katedro na teološki fakulteti. Mesec dni pozneje je v zvezi z zadevo tudi osebno obiskal nadopata, in videti je, da je

---

33 Kralovánszky-Kühár: *Küldetése volt… Dr. Kühár Flóris OSB életútja.* 113.

34 Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár. BK 671.

35 Značilnosti njegovega dela podrobno razlaga Sarnyai Csaba Máté: *Vallástörténet keresztény etikai dimenzióban.*

36 Kralovánszky-Kühár: *Küldetése volt… Dr. Kühár Flóris OSB életútja.* 133–138.

37 Kralovánszky-Kühár: *Küldetése volt… Dr. Kühár Flóris OSB életútja.* 93–96.

38 Dnevnik sedeža v Budimpešti navaja PESTI SZ. ÁGOTA: *Dr. Kühár Flóris OSB a lelkipásztor.* 29.

kájában is.[36] Élete vége felé elsősorban a magyar liturgiatörténet érdekelte, a Pray-kódex és a Hahóti-kódex szövegeit is vizsgálta ebből a szempontból.[37]

Kelemen Krizosztom főapáttal kapcsolatos viszonyához érdekes adalékul a budapesti házfőnöki napló egyik bejegyzése. Kühár úgy érezte, hogy a főapát riválist lát benne, és féltékeny előmenetelével kapcsolatban.

> *„A főapát úrral ebéden a Mária utcai nővéreknél voltam. A főapát úr hozzám való érzésére jellemző, hogy apácáim előtt mondta, én leszek az utódja. Ez az a bizonyos mézesmadzag, ami bennem utálatot kelt."* [38]

Az egyetemi rendes tanárságára vágyó budapesti házfőnök leginkább azt fájlalta, hogy Kelemen féltékenységből nem intézte el neki, hogy katedrát kapjon a teológiai karon. Egy hónappal később személyesen is megkereste a főapátot az üggyel kapcsolatban, és úgy tűnik, belátta, hogy nem a főapáton múlott a kinevezése, és kiengesztelődött elöljárójával.[39]

Az eset 1943-ban, halálának évében történt. Ezután májusban hosszabb időt töltött szülőfalujában, majd júniusban részt vett a tiszaújfalui zárdatemplom felszentelésén. Élete fontos ünnepnapja volt ez a pillanat. Sok-sok személyes és anyagi áldozata árán, valamint kitartó szervezőmunkája eredményeként épült fel az a templom, mely nemcsak a tiszazugi falvak és tanyák lakóinak hozta közelebb a liturgiát, hanem a bencés nővérek lelki otthona is lett. Háláját így fogalmazta meg az esemény kapcsán:

> *„Gondviselés. Az Isten azért emelt ki földes, zsuppos házunkból Pártosfalván, azért járatta velem a bencés hivatás útját. Sok vargabetű, de végén egyenes az út. Megyünk előre…"* [40]

---

36 Kralovánszky-Kühár: *Küldetése volt… Dr. Kühár Flóris OSB életútja.* 133–138.

37 Kralovánszky-Kühár: *Küldetése volt… Dr. Kühár Flóris OSB életútja.* 93–96.

38 A budapesti székház naplóját idézi: Pesti Sz. Ágota: *Dr. Kühár Flóris OSB a lelkipásztor.* 29. p.

39 Pesti Sz. Ágota: *Dr. Kühár Flóris OSB a lelkipásztor.*

40 PFL Budapesti rendház iratai. A budapesti bencés székház naplója 1925–1943 (továbbiakban BRN). 239.

A magyar királyi vallás- és közoktatásügyi minisztertől.

17.959-1936 szám.
IV.

A Kormányzó Ur Ő Főméltósága Budapesten 1936. évi február hó 19. napján kelt legfelsőbb elhatározásával előterjesztésemre Nagyságodnak a tudományos irodalom művelése és az egyetemi oktatás terén szerzett érdemei elismeréseül az egyetemi rendkívüli tanári címet méltóztatott adományozni.

Erről Nagyságodat örvendetes tudomásul értesítem.

Budapest, 1936. március hó 9.-én.

Nagyságos és főtisztelendő
dr. Kühár Flóris Urnak, Szent Benedek-rendi áldozópap,
a római San Anselmo pápai egyetem volt rendes tanára,
c. egyetemi rendkívüli tanár,
Budapest

30. KÉP: **Miniszteri értesítés Kühár Flóris egyetemi tanári kinevezéséről**

30. SLIKA: **Obvestilo ministrstva o imenovanju Flórisa Kühárja za univerzitetnega profesorja**

(Pannonhalmi Főapátsági Levéltár)

31. KÉP: **Kühár Flóris útlevele** / 31. SLIKA: **Potni list Flórisa Kühárja**

(Pannonhalmi Főapátsági Levéltár)

32. KÉP: **Kühár Flóris útlevelének a jugoszláv határőrök által lepecsételt oldalai**

32. SLIKA: **Z jugoslovanskimi žigi obogateni potni list Flórisa Kühárja**

(Pannonhalmi Főapátsági Levéltár)

uvidel, da njegovo imenovanje ni bilo odvisno od nadopata, zato se je s svojim predstojnikom pobotal.[39]

To se je zgodilo leta 1943, v letu njegove smrti. Nato je meseca maja preživel dalj časa v svoji rojstni vasi, junija pa se je udeležil posvetitve samostanske cerkve v Tiszaújfalu. Ta trenutek je bil pomemben praznik njegovega življenja. Cerkev je bila zgrajena s številnimi osebnimi in materialnimi žrtvami in kot rezultat njegovega vztrajnega organizacijskega dela, liturgije pa ni približala samo prebivalcem vasi in pristav območja ob Tisi, ampak je postala duhovni dom benediktinskih redovnic. V zvezi z dogodkom je svojo zahvalo izrazil z besedami:

> *Božja skrb. Zato me je Bog dvignil iz naše iz blata zgrajene in s slamo krite hiše v Prosenjakovcih, in zato je hotel, da prehodim pot do benediktinca. Bilo je veliko ovinkov, a na koncu je ravna pot. Gremo naprej.*[40]

Na začetku poletja je bil na oddihu v Balatonfüredu, medtem je nadomeščal tamkajšnjega duhovnika, nato pa je v Tiszaújfaluju proslavil svoj petdeseti rojstni dan. 6. julija je spet odpotoval k svoji materi, tokrat skupaj s svojim redovniškim kolegom Polikárpom Radójem. O svoji poti je 4. avgusta v redovni dnevnik zapisal

> *6. julija zjutraj sem s Polikarpom odpotoval iz Cella proti domu v Prosenjakovce. V vlaku je neka ženska razlagala, da je odstopil Mussolini. […] Teden dni sem preživel v svoji vasi. Spet me je navdajal občutek, kaj pa če se spet vrne jugoslovanska era. S Polikarpom sva veliko hodila po moji ožji domovini. V krajih v notranjosti, predvsem v Murski Soboti se čuti močan »slovenski« šovinizem.*

---

39 Pesti Sz. Ágota: *Dr. Kühár Flóris OSB a lelkipásztor.*

40 FL Budapesti rendház iratai. A budapesti bencés székház naplója 1925–1943 (v nadaljevanju BRN). 239.

A nyár elején Balatonfüreden pihent, közben helyettesítette az ottani lelkészt, majd ötvenéves születésnapját Tiszaújfalun ünnepelte. Július 6-án újból édesanyjához utazott, ezúttal Radó Polikárp rendtársával. Ezt írja az útjáról augusztus 4-én a rendházi naplóba:

> *„Jul. 6-án reggel Cellből indultam hazafelé Pártosfalvára Polikárppal. A vonatban egy asszony mondta, hogy Mussolini lemondott. […] Egy hetet töltöttem falumban. Megint az az érzésem volt, hogy hátha visszajön a Jugoszláv éra. Sokat jártunk Polikárppal szűkebb hazámban. Erős 'szlovén' sovinizmust lehet érezni a bensőbb helyeken, főleg Muraszombatban.”*

Potrdilo

o prejemu prijave - ~~odjave~~.

Stanodajalec Kuhar Aleksander

(poklic) poseestnik, in

stanovalec Dr. Kuhar Floris,

(poklic) univ. profesor

sta izročila danes prijavo - odjavo.

Datum:

Uslužbenčev podpis:

Obrazec Oa 13 1190 88

Ponatis prepovedan. Založila Ban. zal. šol. knjig in učil v Ljubljani.

T 13/1 — 38

33. KÉP: **Pártosfalvára való hazalátogatása során kiadott lakhelybejelentő lap**

33. SLIKA: **Obrazec za prijavo bivališča, izdan ob njegovem obisku v Prosenjakovcih**

(Pannonhalmi Főapátsági Levéltár)

A nyár végén hosszabb időt Celldömölkön töltött, majd szeptembertől folytatódott az egyetemi munka. Októberben a katolikus nagygyűlés kötötte le figyelmét, majd a pannonhalmi perjel halála, temetése és a perjelválasztás eseményei kényszerítették ismét utazásra. November elsején hosszan ír a somlyói és Ság hegyi szüretről, ahol a bencés szőlőkben végzett munka megtekintésére maga is ellátogatott. Váratlanul hunyt el november 26-án a budapesti rendházban, agyvérzés következtében. Hamvait nem a fővárosban és nem is a pannonhalmi bencés kriptában, hanem a tiszaújfalui zárdatemplomban helyezték örök nyugalomra.[41] Sárközi Pál bakonybéli apát mondta érte a *Requi-*

41 Sarnyai Csaba Máté: *Vallástörténet keresztény etikai dimenzióban*. 706. 2. jegyzet

34. KÉP: **Kühár Flóris kitartó szervezőmunkájának eredménye, a tiszaújfalui bencés zárdatemplom**

34. SLIKA: **Benediktinska samostanska cerkev v kraju Tiszaújfalu, rezultat vztrajnega organizacijskega dela Flórisa Kühárja**

(Pannonhalmi Főapátsági Múzeum, Fotótár)

Ob koncu poletja je dalj časa preživel v Celldömölku, nato pa septembra nadaljeval delo na univerzi. Oktobra je njegovo pozornost pritegnil katoliški kongres, nato pa smrt in pogreb priorja v Pannonhalmi. Zaradi dogodkov okoli izvolitve novega priorja je moral spet na pot. Prvega novembra je obširno opisoval trgatev v goricah Somlyó in Ság hegy, kamor se je napotil, da bi si ogledal dela v benediktinskih vinogradih. Zaradi možganske krvavitve je 26. novembra nepričakovano umrl v budimpeštanski redovni hiši. Njegovih posmrtnih ostankov niso položili k večnemu počitku niti v Budimpešti niti v benediktinski kripti v Pannonhalmi, ampak v samostanski cerkvi v Tiszaújfa-

emet a zsúfolásig megtelt templomban, ahol aznap kilenc gyászmise hangzott el a temetés előtt. Nemcsak a rokonai, rendtársai és a bencés nővérek, hanem a tanyák népe is nagy számban rótta le kegyeletét ravatalánál.[42]

> *„Kühár Flóris egész ember volt: az Egyház élete vonzotta és érdekelte, mind a szellemi mind a gyakorlati élet síkján. Csonka volna élete munkájának az ismertetése, ha akár az egyiket, akár a másikat elhallgatnónk, vagy kicsinyítenőnk a másiknak rovására. A szellemi munkálkodás és a gyakorlati élet egységes egészbe csendülő harmónia volt nála"*

35. KÉP: **Kühár Flóris aláírásos portréja**
35. SLIKA: **Portret in podpis Flórisa Kühárja**
(Pannonhalmi Főapátsági Múzeum, Fotótár)

– mondta róla barátja és rendtársa, Radó Polikárp a Szent István Társulat ülésén tartott emlékbeszédében.[43] Bár hamvai a Tisza partján nyugszanak, szülőföldjéhez való hűségének bizonyítékaként álljon itt zárásként néhány sor a halála előtt pár hónappal készített naplóbejegyzései közül:

> *„A szülőföld, az édes haza ízét, illatát, színét hangulatát semmihez sem lehet hasonlítani. Minél jobban öregszem, annál inkább szeretem falumat. Most elkészült otthon a szobám: Vajon meddig járhatok haza szabadon…"* [44]

---

42 Pesti Sz. Ágota: *Dr. Kühár Flóris OSB a lelkipásztor.* 91–94.

43 Radó Polikárpnak a Szent István Társulatban mondott emlékbeszédét idézi: Kralovánszky-Kühár: *Küldetése volt… Dr. Kühár Flóris OSB életútja.* 139.

44 PFL BRN, 239.

lu.[41] Pál Sárközi, opat iz Bakonybélija, je daroval zanj posmrtno mašo v cerkvi, ki je bila nabita do zadnjega kotička in kjer je bilo tistega dne pred pogrebom devet maš zadušnic. Pred mrtvaškim odrom so se poleg sorodnikov, redovniških kolegov in benediktinskih redovnic njegovemu spominu poklonili tudi številni ljudje s pristav.[42]

> *Flóris Kühár je bil celoviti človek: življenje Cerkve ga je privlačilo in zanimalo, tako na duhovni ravni kakor na ravni praktičnega življenja. Navajanje njegovih življenjskih del ne bi bilo popolno, če bi zamolčali eno ali drugo ali zmanjšali eno na rovaš drugega. Pri njem je bilo prisotno duhovno delo in praktično življenje, ki sta se spojila v enovito harmonijo,*

je v svojem spominskem nagovoru na zasedanju združenja Szent István Társulat o njem dejal njegov prijatelj in redovni tovariš Polikarp Radó.[43] Čeprav njegovi posmrtni ostanki počivajo na bregu reke Tise, pa naj ob koncu kot dokaz njegove zvestobe rojstnemu kraju navedem nekaj vrstic, ki jih je zapisal v dnevnik nekaj mesecev pred smrtjo:

> *okusa, vonja, barve in vzdušja rojstnega kraja ne moreš primerjati z ničemer. Čim bolj se staram, tem raje imam svojo vas. Zdaj je doma pripravljena moja soba: le kako dolgo bom lahko hodil domov svoboden […]*[44]

41 Sarnyai Csaba Máté: *Vallástörténet keresztény etikai dimenzióban*. 706. 2. Jegyzet.

42 Pesti Sz. Ágota: *Dr. Kühár Flóris OSB a lelkipásztor.* 91–94.

43 Navaja spominski nagovor Radója Polikárpa v združenju Szent István Társulat: Kralovánszky-Kühár: *Küldetése volt… Dr. Kühár Flóris OSB életútja.* 139.

44 PFL BRN, 239.

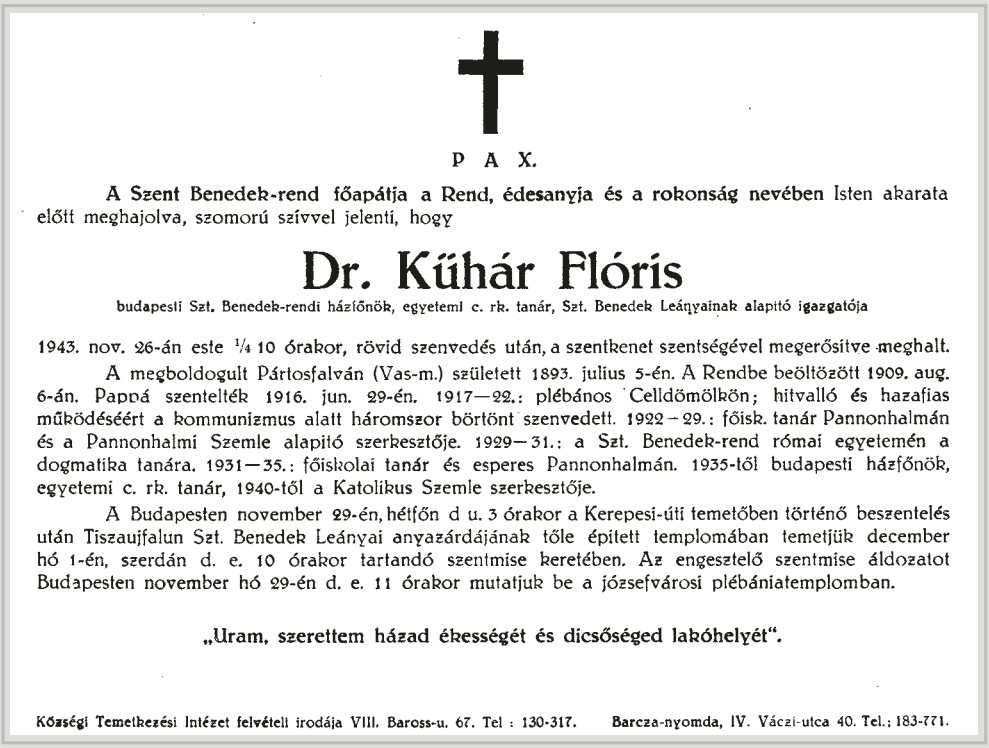

P A X.

A Szent Benedek-rend főapátja a Rend, édesanyja és a rokonság nevében Isten akarata előtt meghajolva, szomorú szívvel jelenti, hogy

Dr. Kűhár Flóris

budapesti Szt. Benedek-rendi házfőnök, egyetemi c. rk. tanár, Szt. Benedek Leányainak alapító igazgatója

1943. nov. 26-án este 1/4 10 órakor, rövid szenvedés után, a szentkenet szentségével megerősítve meghalt.

A megboldogult Pártosfalván (Vas-m.) született 1893. július 5-én. A Rendbe beöltözött 1909. aug. 6-án. Pappá szentelték 1916. jun. 29-én. 1917—22.: plébános Celldömölkön; hitvalló és hazafias működéséért a kommunizmus alatt háromszor börtönt szenvedett. 1922—29.: főisk. tanár Pannonhalmán és a Pannonhalmi Szemle alapító szerkesztője. 1929—31.: a Szt. Benedek-rend római egyetemén a dogmatika tanára. 1931—35.: főiskolai tanár és esperes Pannonhalmán. 1935-től budapesti házfőnök, egyetemi c. rk. tanár, 1940-től a Katolikus Szemle szerkesztője.

A Budapesten november 29-én, hétfőn d u. 3 órakor a Kerepesi-úti temetőben történő beszentelés után Tiszaujfalun Szt. Benedek Leányai anyazárdájának tőle épített templomában temetjük december hó 1-én, szerdán d. e. 10 órakor tartandó szentmise keretében. Az engesztelő szentmise áldozatot Budapesten november hó 29-én d. e. 11 órakor mutatjuk be a józsefvárosi plébániatemplomban.

„Uram, szerettem házad ékességét és dicsőséged lakóhelyét".

Községi Temetkezési Intézet felvételi irodája VIII. Baross-u. 67. Tel : 130-317. Barcza-nyomda, IV. Váczi-utca 40. Tel.: 183-771.

36. KÉP: **Kűhár Flóris gyászjelentése**

36. SLIKA: **Osmrtnica Flórisa Kűhárja**

(Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár)

TARTALOMJEGYZÉK
KAZALO

Ajánlás	4
1. Bevezetés	6
2. Pártosfalvától Pannonhalmáig	10
3. Celldömölki plébános (1917–1922)	24
4. Pannonhalmi főiskola tanára (1922–1935)	30
5. Budapesti házfőnök (1935–1943)	42
Boros Zoltán: KÜHÁR FLÓRIS BENCÉS SZERZETES ÉLETÚTJA	

Priporočilo	*5*
1. Uvod	*7*
2. Od Prosenjakovcev do Pannonhalma	*9*
3. Celldömölški župnik (1917–1922)	*25*
4. Profesor na Visoki šoli v Pannonhalmi (1922–1935)	*33*
5. Predstojnik redovne hiše v Budimpešti (1935–1943)	*41*
Zoltán Boros: ŽIVLJENJSKA POT BENEDIKTINSKEGA MENIHA FLÓRISA KÜHÁRJA	

IMPRESSZUM
KOLOFON

A szöveget szerkesztette és a képanyagot vállogatta: • Besedilo uredil in slikovno gradivo izbral:
Dr. Kovács Attila

Kiadók • Založniki:
Moravske Toplice Községi Magyar Nemzeti Önigazgatási Közösség –
Madžarska narodna samoupravna skupnost Občine Moravske Toplice
Nemzetiségi Kutatóintézet, Ljubljana – *Inštitut za narodnostna vprašanja, Ljubljana*

Felelős kiadó • Odgovorni za založbo:
Vugrinec Zsuzsi • Izr. prof. dr. Sonja Novak Lukanovič

Recenzensek • Recenzenti:
Dr. Tilcsik György • Dr. Melega Miklós • Doc. dr. Andrej Hozjan

Szlovén nyelvre fordította • Prevod v slovenski jezik:
Berden Magda

Magyar nyelvi lektor • Jezikovni pregled v madžarskem jeziku:
Krilov István • Tulok Gabriella

Szlovén nyelvi lektor • Jezikovni pregled v slovenskem jeziku:
Irena Destovnik

Grafikai tervezés • Grafično oblikovanje:
Orbán Péter

Nyomda • Tisk:
digifot, Lendava

Példányszám • Naklada:
500

A tanulmány megjelent 2015-ben a „Határok mentén: Fejezetek Csekefa, Kisfalu, Pártosfalva, Szentlászló és Szerdahely történetéből" című kötetben

Študija je bila publicirana v monografiji »Obmejna stikanja: Poglavja iz zgodovine Čikečke vasi, Motvarjevcev, Pordašincev, Prosenjakovcev in Središča« leta 2015
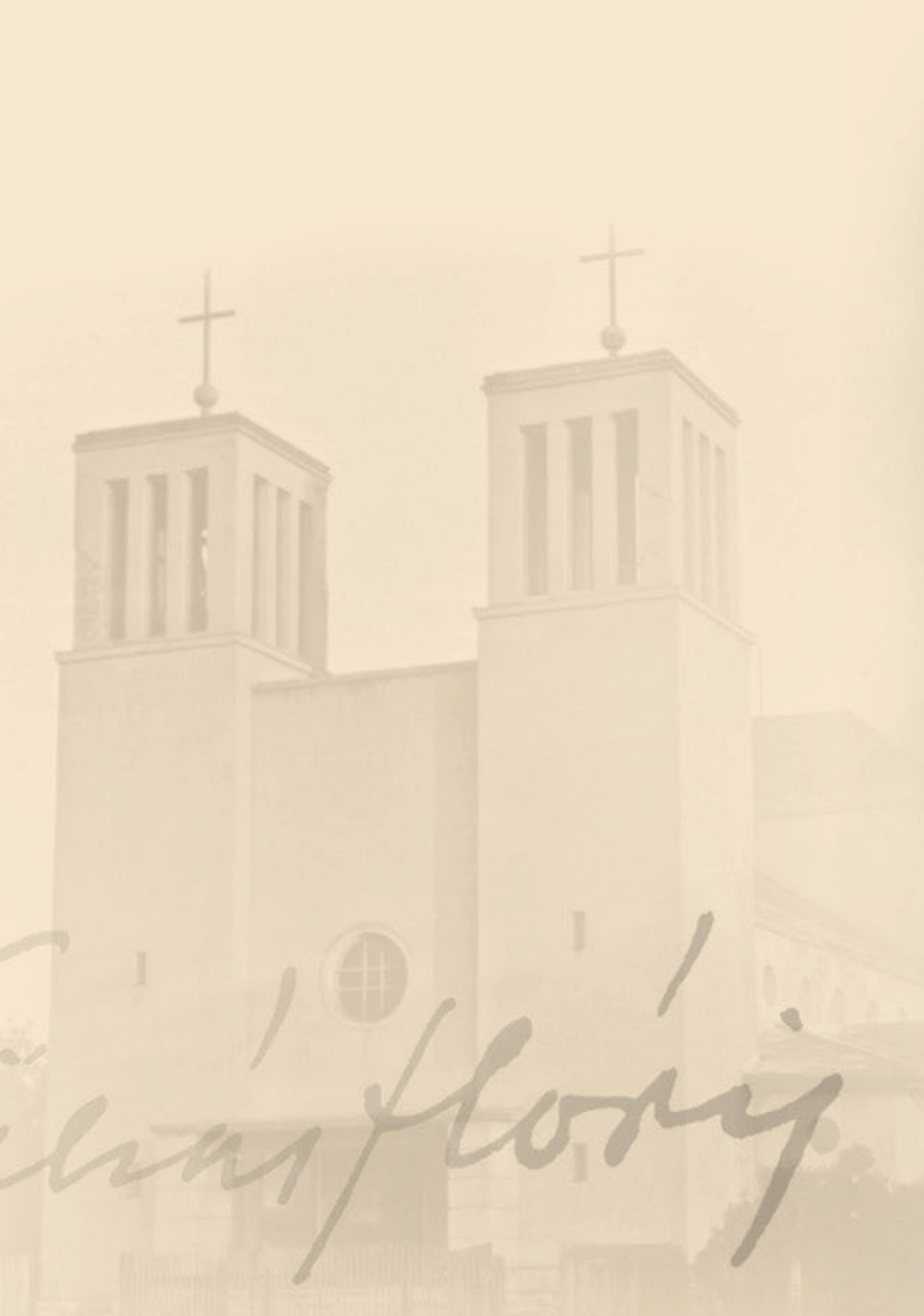
Pártosfalva – Ljubljana • Prosenjakovci – Ljubljana, 2016